

Van Afval naar Grondstof

Op weg naar duurzaam afvalbeheer

Grondstoffenplan Gemeente Heiloo 2019 - 2025

Inhoud

Samenvatting	1
1. Context en beleidskaders	3
1.1. Nederland Circulair in 2050	3
1.2. Landelijk Afvalbeheerplan (LAP)3	3
1.3. Van Afval naar Grondstof (VANG)	3
1.4. Producentenverantwoordelijkheid en verpakkingen	4
1.5. Circulaire economie en afval	4
1.6. Coalitieovereenkomst Heiloo	5
1.7. BUCH-harmonisatie: gezamenlijke besluitvorming	5
1.8. Benchmark, raadsinformatieavond & inwonerparticipatie	5
2. Noodzaak voor een nieuw beleid	7
2.1 Huidig grondstoffenplan	7
2.2 Waar staat de gemeente Heiloo nu?	7
2.3 De afvaldriehoek	8
2.4 Milieuprestatie	8
2.5 Kosten	9
2.6 Service	9
2.7 Regie	10
2.8 Informatievoorziening	10
2.9 Sorteeraanlyse	11
2.10 Resultaten inwonersenquête	11
2.11 Conclusie	12
3. Wat werkt?	13
3.1 Mogelijke maatregelen	13
3.2 Effectiviteit maatregelen	14
3.3 De meest kosteneffectieve strategie om restafval terug te brengen	16
3.4 Welke maatregelen werken voor Heiloo	16
3.5 Raadsavonden	17
4. Zo gaan we het doen in Heiloo!	19
4.1 Stap 1. Service op grondstoffen verhogen	19
4.2 Stap 2. Service op restafval verlagen	24
4.3 Stap 3: Invoeren variabele heffing	24
4.4 Voor- en nadelen	25
4.5 Tussendoelstelling	27
4.6 Een kleine impressie van variabele heffing in de praktijk	27

5.	Aanvullende maatregelen	31
5.1	Maatwerk	31
5.2	Ruimtegebrek	33
5.3	Zijbelading	33
6.	Flankerend beleid	34
6.1	Extra handhaving om dumping te voorkomen bij variabele heffing	34
6.2	Communicatieplan	35
7.	Financiën	39
8.	Doorkijk naar de toekomst: Circulaire Economie	44
8.1	Op weg naar een circulaire economie	44
8.2	Circulair Centrum	44
9.	Planning	46
	Bijlage 1. Milieustraat	47

Samenvatting

De landelijke overheid heeft gemeenten opdracht gegeven om in 2025 nog maar 30 kilogram restafval per inwoner per jaar over te houden. Deze 30 kilogram bestaat uit materiaal in het huishoudelijk restafval wat niet meer kan worden (na)gescheiden en gerecycled. Het aandeel grof restafval moet in 2025 naar 5 kilogram. Momenteel heeft een gemiddelde inwoner in Heiloo nog 214 kilogram restafval (fijn en grof) per jaar. Het fijn restafval in Heiloo bestaat nog voor driekwart uit grondstoffen. Als we deze grondstoffen gaan scheiden, besparen we veel nieuwe grondstoffen en CO2 om deze nieuwe grondstoffen te maken. Hergebruik kost namelijk velen malen minder energie. Daarnaast raken veel grondstoffen, waar onze economie afhankelijk van is, de komende decennia¹ op.

Om te komen tot deze 30 kilogram restafval per jaar per inwoner moeten we op een andere manier gaan inzamelen. Er is een trendbreuk nodig in de wijze waarop afval wordt ingezameld aangezien optimalisatie van het huidige inzamelsysteem niet voldoende effectief is gebleken. In dit grondstoffenplan 2019 – 2025 vindt u een nauwkeurig samengesteld maatregelenpakket om te komen richting de doelstelling. Het dient als leidraad voor de afvalinzameling. De maatregelen zijn onder andere gebaseerd op onderzoek naar succesvolle maatregelen bij andere gemeenten en een uitgebreide analyse van de afvalinzameling van Heiloo. Om afvalscheiding te bevorderen en de hoeveelheid restafval te minimaliseren worden in dit plan de volgende maatregelen voorgesteld:

- verhogen van de service op grondstoffen;
- afvalstoffenheffing wordt variabel;
- optimaliseren van de milieustraat Heiloo.

In de benchmark Huishoudelijk afval – een prestatievergelijking van circa 180 gemeenten in Nederland- presteert Heiloo op het gebied van afvalscheiding en bijhorende beheerskosten minder goed dan andere gemeenten. Dat komt omdat in de meeste andere gemeenten reeds actief beleid is ingezet. Zo hebben bijna 50% van de gemeenten al een variabele afvalstoffenheffing ingevoerd². De verwachting is dat de landelijke overheid het verbranden van restafval steeds meer zal ontmoedigen³. Het uitstellen van grondstoffenbeleid zal de gemeente en de inwoners daardoor steeds meer gaan kosten.

Benodigde investering

De totale investering die nodig is om alle voorgestelde maatregelen uit te voeren is €1.702.000 (afgerond op duizendtallen). De kapitaallasten (rente en afschrijving) van deze investering bedragen € 141.231,- per jaar. Daartegenover staan lagere jaarlijkse verwerkingskosten als gevolg van betere

¹ Bijvoorbeeld: <https://www.duurzaambo.nl/kennisbank/57-kennisbank/planet/4347-schaarsegrondstoffen-2>

² Benchmark rapport 2017

³ Zoals de verhoging afvalbelasting in 2019: de belasting op het verbranden van een ton restafval is met 240% gestegen in 2019 t.o.v. 2018

afvalscheiding en minder restafval: €-119.898,- per jaar. Het saldo van de kapitaallasten en de overige jaarlijkse kosten (inzameling, verwerking overig) betekent een jaarlijkse last van circa € 21.332,- per jaar vanaf 2021. **De conclusie is dat het gehele pakket maatregelen een stijging van € 2,03 per woonhuisaansluiting tot gevolg heeft.**

De tussendoelstelling is om in 2023 tot 100 kilogram restafval te komen. Vervolgens wordt een evaluatie uitgevoerd om de doelstelling van 30 kilogram in 2025 te halen. Hiervoor zijn verdere stappen nodig, zoals aanscherpen van bestaande maatregelen, invoeren van nieuwe maatregelen voor betere afvalscheiding, maar ook meer sturing op preventie van afval en afspraken met (verpakkings)industrie en producenten.

BUCH harmonisatie: gezamenlijke besluitvorming

Dit grondstoffenplan is geschreven met als uitgangspunt de harmonisatie binnen de BUCH gemeenten. De uitvoering van het afvalbeleid tussen met name de UCH gemeenten is sterk verweven. De voorgestelde maatregelen in dit rapport en de bijhorende investeringen zijn alleen uit te voeren als dit gezamenlijk wordt gedaan. De besluitvorming over dit rapport dient dus in samenwerking plaats te vinden. Mocht een van de UCH gemeenten niet akkoord gaan met het voorgestelde pakket maatregelen, moeten de investering en maatregelen opnieuw berekend en bekeken worden.

1. Context en beleidskaders

Dit grondstoffenplan is opgesteld tegen de achtergrond van verschillende programma's en kaders die in Europees en landelijk verband zijn opgesteld. Hieronder volgt een aantal programma's die van belang zijn voor dit grondstoffenplan. Ook is in aanloop van dit plan een aantal studies, een inwonersenquête, raadsavonden en werkbezoeken uitgevoerd. Die worden hieronder ook genoemd.

1.1. Nederland Circulair in 2050

Veel grondstoffen die we nu gebruiken raken deze eeuw op. Dat betekent dat iemand die in 2000 geboren is tijdens zijn leven gaat meemaken dat allerlei grondstoffen niet meer uit de aarde gewonnen zijn. We moeten dus anders gaan kijken naar de grondstoffen die we nu gebruiken. Hoe kunnen we de grondstoffen die overal opgeslagen zijn in producten, gebouwen en afval weer terugwinnen zodat we geen nieuwe grondstoffen hoeven te delven? De Rijksoverheid heeft als doel gesteld dat Nederland in 2050 een circulaire economie heeft ontwikkeld. De ambitie van het kabinet is om samen met maatschappelijke partners in 2030 een (tussen) doelstelling te realiseren van 50% minder gebruik van primaire grondstoffen (mineraal, fossiel en metalen)⁴.

1.2. Landelijk Afvalbeheerplan (LAP)³

Hoe we in Nederland met ons afval omgaan wordt vastgelegd in het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP). LAP3 heeft een looptijd van 2017 tot en met 2029. Overheden zijn wettelijk verplicht om bij al hun besluiten die raken aan afvalbeheer rekening te houden met het LAP. LAP3 vervult een functie als instrument bij de transitie naar een circulaire economie.

1.3. Van Afval naar Grondstof (VANG)

Om de doelen van het programma 'Nederland Circulair in 2050' te halen, moet het huishoudelijk afval beter worden gescheiden. In het uitvoeringsprogramma Van Afval Naar Grondstof (VANG) huishoudelijk afval is verder uitgewerkt hoe deze doelstelling wordt bereikt. Het uitvoeringsprogramma VANG richt zich op het stimuleren, motiveren en faciliteren van alle partijen in de keten van huishoudelijke afvalstoffen. Het verbeteren van de afvalscheiding en recycling, en het

⁴ Rapport Nederland Circulair in 2050

terugdringen van de hoeveelheid te verbranden afvalstoffen zijn enkele van de operationele doelen binnen het programma VANG⁵.

Het Rijks brede programma Circulaire Economie bouwt onder andere voort op het programma Van Afval Naar Grondstof (VANG), welke is gericht op het duurzamer omgaan met grondstoffen, dat in 2015 in werking trad. Binnen dit programma is de opdracht geformuleerd om in 2025 naar 30 kilogram restafval per inwoner per jaar te gaan.

1.4. Producentenverantwoordelijkheid en verpakkingen

Niet alleen inwoners zijn verantwoordelijk voor het terugbrengen van het restafval. Ook producenten dragen die verantwoordelijkheid. Het principe van producentenverantwoordelijkheid is dat de producent (financieel) verantwoordelijk is voor het gescheiden inzamelen en her-verwerken van producten als ze in de afvalfase zijn beland. Er bestaat een productenverantwoordelijkheid voor onder andere batterijen, elektrische apparaten, en verpakkingen, waaronder kunststof verpakkingsmateriaal. Het inzamelen van deze stromen is meestal gedelegeerd aan gemeenten, waarvoor gemeenten een vergoeding van het bedrijfsleven ontvangen.

De productenverantwoordelijkheid voor verpakkingsafval is uitgewerkt in de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022. De overeenkomst bevat afspraken tussen het Rijk, het verpakkende bedrijfsleven en gemeenten (VNG) over de uitvoering van het Verpakkingenbesluit en het realiseren van 90% gescheiden inzameling en hergebruik van plastic afval in het bijzonder.

1.5. Circulaire economie en afval

Een circulaire economie ontwikkelen is breder dan het thema afval. Het gaat over het verminderen van gebruik van producten, het veranderen van het gebruik van producten, het herontwerpen van producten zodat ze makkelijker te demonteren of repareren zijn en het veranderen van de productieketens. In de gemeente wordt momenteel invulling gegeven aan de circulaire economie met:

- het duurzaam energiebeleid;
- het beleid voor circulair inkopen met het actieplan MVI (Maatschappelijk Verantwoord Inkopen) voor de BUCH. Hieronder valt een duurzame bedrijfsvoering;
- dit grondstoffenplan met beleidsmaatregelen en initiatieven om richting de doelstelling van 30 kilogram restafval in 2025 te komen.

Dit grondstoffenplan raakt het actieplan MVI met name daar waar goederen aangekocht worden, zoals minicontainers maar ook de aankoop van blauwe diesel. Door minder afval te verbranden of

⁵ Uitvoeringsprogramma VANG-HHA

grondstoffen beter te gebruiken, wordt CO2 bespaard. Een circulaire economie draagt daarmee bij aan het behalen van de duurzame energiedoelstellingen van de gemeente Heiloo.

1.6. Coalitieovereenkomst Heiloo

Het voornaamste doel van deze overeenkomst is het creëren van een duurzaam afvalbeleid waarbij inwoners de mogelijkheid krijgen om beter afval te scheiden waardoor hergebruik van grondstoffen verhoogd wordt en de leefomgeving minder vervuild raakt. In dit kader heeft de coalitie de ambitie om de totale hoeveelheid restafval, waarin nog veel herbruikbare grondstoffen zitten, door huisscheiding te reduceren van 214 kilogram tot 30 kilogram in 2025 per jaar per inwoner. Om de inwoner hierbij te helpen worden rolemmers (minicontainers) voor PMD ingezet. Dit levert ook een mooier straatbeeld op omdat de PMD zakken aan de paal hiermee verdwijnen.

1.7. BUCH-harmonisatie: gezamenlijke besluitvorming

De gemeenten Uitgeest, Castricum en Heiloo hebben hun afvalinzamelingsactiviteiten grotendeels gebundeld. De vuilniswagen van Heiloo leegt containers in Uitgeest en de vuilniswagen van Castricum haalt de Plastic, metaal en drankenkartons (PMD) zakken en het grofvuil op. Ook Uitgeest en Castricum staan voor dezelfde opdracht om hun restafval fors terug te dringen. Zowel de afvalinzameling als het beleid van Heiloo zijn dus grotendeels verweven met dat van Castricum en Uitgeest. De voorgestelde maatregelen in dit rapport en de bijhorende investeringen zijn alleen uit te voeren als dit gezamenlijk wordt gedaan. De besluitvorming over dit rapport dient dus in samenwerking plaats te vinden. Binnen de BUCH-gemeenten heeft alleen Bergen geen eigen inzamelingsdienst. Zij hebben een Dienstverleningsovereenkomst (DVO) met HVC wat inhoudt dat HVC verantwoordelijk is voor de uitvoering oftewel de afvalinzameling.

1.8. Benchmark, raadsinformatieavond & inwonerparticipatie

In de onderzoeks- en inventarisatiefase voor dit grondstoffenplan is een grondige analyse van de huidige manier van inzameling en de daarbij behaalde resultaten onontbeerlijk. De gemeente Heiloo heeft meegedaan met de landelijke Benchmark Huishoudelijk Afval, waarbij de prestaties van Heiloo zijn vergeleken met vergelijkbare gemeenten. Ook zijn een aantal activiteiten voor inwoners en raadsleden georganiseerd. In 2017 is een informatieavond voor raadsleden en inwoners gehouden. In mei 2018 is een enquête onder inwoners gehouden om te peilen wat de stemming over afval en de afvalinzameling is.

In december 2018 is een raadsinformatieavond georganiseerd over het nieuwe grondstoffenplan. De aanwezige raads- en commissieleden werd gevraagd aan de hand van een aantal stellingen richting te geven aan de maatregelen die in dit grondstoffenplan verder zijn uitgewerkt.

Daarnaast zijn in november en december 2018 drie werkbezoeken georganiseerd voor raadsleden: naar Plastic-Metalen- en Drankkarton (PMD) inzamelaar SUEZ in Rotterdam, naar de milieustraat in Beverwijk en naar nascheidingsinstallatie Sortiva en de HVC in Alkmaar. Het doel van de werkbezoeken was bewustwording en de raadsleden te informeren over de grondstoffen inzameling en verwerking, zodat er een gefundeerd besluit genomen kan worden over het vaststellen van het grondstoffenplan.

Afbeelding 1: impressie van de werkbezoeken over afval Suez Rotterdam, Sortiva Alkmaar en milieustraat Beverwijk.

2. Noodzaak voor een nieuw beleid

In dit hoofdstuk wordt beknopt in kaart gebracht hoe Heiloo presteert op het gebied van afvalscheiding ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Heiloo heeft hiervoor meegedaan aan een benchmarkonderzoek⁶ van Rijkswaterstaat. Ook is een bewonersenquête uitgevoerd. Van beide onderzoeken zijn rapporten opgesteld die zijn in te zien.

2.1 Huidig grondstoffenplan

De gemeente heeft geen vastgesteld grondstoffenplan.. Het wagenpark van alle (BUCH-)gemeenten is per 1 januari 2019 overgedragen aan de BUCH. De gemeente heeft wel steeds maatregelen genomen om met de landelijke ontwikkelingen mee te gaan. Dit zijn bijvoorbeeld:

- invoeren gescheiden inzameling PMD met zakken aan huis met een hogere frequentie namelijk van één keer per vier weken naar één keer per twee weken per februari 2016;
- plaatsen van extra brengvoorzieningen voor papier, glas en PMD;
- invoeren van de Afvalwijzer per januari 2018.

2.2 Waar staat de gemeente Heiloo nu?

De gemeente Heiloo heeft deelgenomen aan de landelijke benchmark huishoudelijk afval van Rijkswaterstaat. Daar zijn de prestaties op het gebied van afval aan de hand van de afvaldriehoek (zie figuur 1) vergeleken met de prestaties van vergelijkbare gemeenten. Zoals te zien in onderstaande tabel scoort Heiloo gemiddeld als 't gaat om het totale scheidingspercentage t.o.v. de benchmarkgemeenten. Dit geldt ook voor dienstverlening. Op het aantal kilo's restafval en op kosten scoort Heiloo lager.

Milieu

	Heiloo	KLASSE C	
Restafval totaal (kg/inw)	214	191	●
Scheidings% totaal	60	63	●

Kosten

Afvalbeheerkosten (€/aansl)	228	186	●
-----------------------------	-----	-----	---

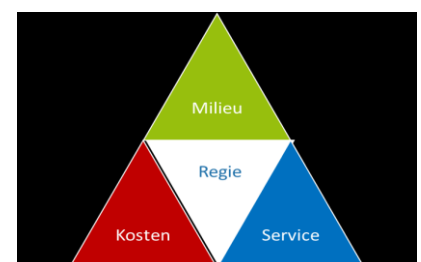
Dienstverlening

Score dienstverlening grondstoffen	270	278	●
------------------------------------	-----	-----	---

Regievaardigheden

Score regievaardigheden	5	13	●
-------------------------	---	----	---

- = Boven het klasse-gemiddelde (>5%)
- = Gelijk aan klasse-gemiddelde (-5% tot +5%)
- = Onder het klasse-gemiddelde (<5%)

Figuur 1. Afvaldriehoek

⁶ Eindrapport benchmark Heiloo 2017

2.3 De afvaldriehoek

Figuur 1 op de vorige pagina, toont de afvaldriehoek die gebruikt wordt om de ambitie en prestatie van (nieuw) grondstoffenbeleid inzichtelijk te maken. De driehoek toont in één oogopslag de beïnvloedbare aspecten van het grondstoffenbeleid: dienstverlening, milieuprestaties en kosten. De gemeente voert op al die aspecten regie. Hoe? Dat is de uitkomst van politieke keuzes die de gemeenteraad maakt in het grondstoffenplan. De aanwezige raads- en commissieleden hebben op de raadsinformatieavond in december 2018 informeel laten weten zich te kunnen vinden in de volgende randvoorwaarden voor een nieuw grondstoffenplan:

- milieu: gefaseerd toewerken naar maximaal 30 kilogram restafval per inwoner per jaar in 2025.
- service: meer service voor grondstoffen (PMD, gft, papier, etc.) en minder voor restafval.
- kosten: minimale kostenstijging ten behoeve van het grondstoffenplan is het uitgangspunt waarbij investeringen nodig zijn.

2.4 Milieuprestatie

De milieuprestaties op het gebied van afval worden bepaald door de volgende aspecten:

- de hoeveelheid huishoudelijk restafval per inwoner. Dit geeft, in samenhang met de hoeveelheid gescheiden afval, een indicatie over de hoeveelheid afval die de inwoner genereert en hoe hij met dit afval omgaat. Het is tevens een indicatie van de mate waarin de inwoner gefaciliteerd wordt zijn afval te scheiden⁷;
- het scheidingspercentage. Dit percentage geeft de verhouding gescheiden ingezameld afval ten opzichte van het totale huishoudelijke afvalaanbod (gescheiden en ongescheiden) weer;
- de sorteeraanlyse, hieruit blijkt welke herbruikbare fracties nog aanwezig zijn in het restafval.

De volgende conclusies kunnen getrokken worden voor de gemeente Heiloo op basis van de Benchmark huishoudelijk afval 2017:

- de totale hoeveelheid restafval (fijn + grof) bedraagt 214 kilogram per inwoner per jaar, onderverdeeld naar 181 kilogram fijn restafval en 32 kilogram grof restafval (het verschil van 1 kilogram heeft te maken met tussentijdse afrondingen waar wij geen invloed op hebben);
- 76% van het fijn restafval bestaat uit grondstoffen die eigenlijk niet thuishoren in de restafvalcontainer, vooral gft, PMD (plastic verpakkingen en drankenkartons) maar ook veel oud papier en karton (OPK);
- de inwoner van Heiloo heeft in totaal 12% meer restafval dan de inwoner van de benchmarkgemeenten;
- GFT-afval, oud papier en karton (OPK) en klein chemisch afval worden gemiddeld genomen beter gescheiden dan in de benchmarkgemeenten;

⁷ Indien weinig faciliteiten aanwezig zijn, zal de hoeveelheid restafval in het algemeen hoger zijn dan wanneer er veel faciliteiten zijn. Aan de andere kant speelt ook de mentaliteit van de inwoner een grote rol.

- PDM en glaswerk worden minder goed gescheiden dan in de benchmarkgemeenten;
- in 2017 is meer PMD opgehaald dan in 2014. De maatregel om PMD vaker op te halen heeft effect gehad. Zo is dit met ruim 150% gestegen;
- Heiloo heeft 32 kilogram grof restafval per inwoner per jaar, het landelijk gemiddelde in vergelijkbare gemeenten is 22 kg.

2.5 Kosten

- De afvalbeheerskosten van €228⁸ zijn hoog ten opzichte van het gemiddelde. Dit zijn de kosten voor de inzameling en verwerking van het huishoudelijk afval, inclusief de regiekosten (beleid, communicatie) en overhead, minus de vergoedingen van het Afvalfonds.
- Afvalstoffenheffing: in 2019 betalen eenpersoonshuishoudens €168,00 en meerpersoonshuishoudens €289,00. Dit is hoger dan gemiddeld.
- Ten opzichte van vergelijkbare gemeenten heeft Heiloo relatief veel restafval en hoge kosten.

2.6 Service

In de Benchmark Huishoudelijk afval wordt het serviceniveau gekwantificeerd aan de hand van een vragen-scorelijst, waarbij ophaalfrequenties en voorzieningsdichtheden de hoogte van de score bepalen. De score van Heiloo t.o.v. het gemiddelde van de benchmarkgemeenten loopt uiteen van een lage score op OPK en een hoge score op haal- en brengservice van textiel.

Factoren die bepalend zijn voor de dienstverlening zijn:

- het aantal fracties dat aan huis ingezameld wordt, hoe meer hoe beter;
- inzamelmiddelen die de inwoners ter beschikking hebben, hoe meer hoe beter;
- inzamelfrequentie, naarmate de gemeente vaker en meer stoffen inzamelt is de dienstverlening hoger;
- afstand tot een brengvoorziening, of aantal aansluitingen (gemiddeld) per brengvoorziening.

Voor de gemeente Heiloo geldt op het gebied van service:

- bij de laagbouw worden 3 afvalstromen aan huis ingezameld, te weten: restafval, gft en PMD;
- het is voor de inwoners gemakkelijk om het afval ongescheiden aan te bieden. Dit wordt namelijk aan huis met minicontainer (groot of kleine volumes naar keuze) 1 maal in de 2 weken ingezameld;
- PMD wordt ook 1 keer in de 2 weken aan huis ingezameld, maar dan met zakken. Hoewel de inzamelfrequentie hoog is, wordt dit toch als een lagere service beschouwd omdat de opslagcapaciteit aan huis minder is dan met minicontainers. Hierdoor wordt er ook minder PMD gescheiden dan in gemeenten die (PMD) minicontainers aan huis hiervoor gebruiken;

⁸ Rapport Benchmark Heiloo 2017

- de dienstverlening op OPK ligt onder het gemiddeld. De praktijk leert dat het aan huis ophalen meer gescheiden grondstoffen oplevert dan wanneer mensen het weg moeten brengen naar de verzamelcontainers of scholen en verenigingen. Inzamelmiddelen worden niet door de gemeente verzorgd. Elke inwoners is vrij in de keuze om mee te doen aan de inzameling en daar een eigen bewaarmiddel voor te gebruiken. De motivatie om alles apart te verzamelen en te bewaren is daardoor laag;
- alle huishoudens in de gemeente kunnen gebruik maken van de brengvoorzieningen voor PMD, OPK, glas en textiel. Met het grote aantal aansluitingen op de brengvoorzieningen van glas en textiel zijn de gevolgen dat:
 - a. De inzamelfrequentie hoger zal zijn dan bij de vergelijkbare gemeenten, om overvolle brengvoorzieningen te voorkomen.
 - b. Een weide spreiding van brengvoorzieningen ervoor zorgt dat de bereikbaarheid lager is, waardoor de bereidheid om er gebruik van te maken bij de inwoners laag is.
 - c. De inzamelcapaciteit laag is; het beperkte volume en de bereikbaarheid samen zorgen ervoor dat er niet maximaal ingezameld wordt.

2.7 Regie

- De afgelopen vijf jaar is er geen actief beleid gevoerd op afval waardoor hierop laag gescoord wordt.
- De participatie met inwoners heeft de afgelopen vijf jaar ook weinig plaatsgevonden.
- De afgelopen jaren zijn weinig gegevens verzameld over het afvalbeleid in de gemeente.

2.8 Informatievoorziening

De afvalkalender is digitaal beschikbaar via de website van de gemeente. De gemeente biedt haar inwoners ook de app 'Afvalwijzer' aan. Met de Afvalwijzer kunnen de inwoners nagaan wat het inzamelschema is en waar de dichtstbijzijnde inleverpunten voor batterijen, gips of andere soorten afval zijn.

In de app is ook veel informatie te vinden over waarom scheiden van alle afvalsoorten nodig is. Uit de enquête die is gehouden onder inwoners over afval blijkt genoemde informatievoorziening nuttig en nodig maar niet erg effectief. Inwoners zijn desondanks slecht geïnformeerd, willen wel meewerken, maar lopen vast op allerlei vragen en onbekendheid met wat de bedoeling precies is. Dit blijkt ook steeds weer uit landelijke proeven met inwoners om afvalvrij te leven⁹. Het vraagt dus tijd en geduld om deze boodschap goed in te laten werken.

⁹ Zie 100 gezinnen 100 dagen 100% afvalvrij, <http://www.100-100-100.nl/>

2.9 Sorteeranalyse

Landelijk is gebleken uit diverse sorteeranalyses dat daar waar PMD ingezameld wordt met zakken zoals dit ook in Heiloo, Castricum en Uitgeest gebeurt, er nog steeds veel PMD én GFT-afval in het restafval zit. Uit die analyses, waaronder die van Castricum en Uitgeest, is ook gebleken dat de fractie PDM in het fijn restafval, weliswaar niet zoveel weegt, maar wel de fractie is met veruit het grootste volume. De fractie GFT daarentegen weegt meer, maar heeft procentueel gezien een veel kleiner volume. GFT wordt al aan huis opgehaald in de laagbouw, inwoners hebben hier een minicontainer voor. Het dan gaat met name om het (nat) keukenafval, het GF-gedeelte, wat in het fijn restafval beland.

2.10 Resultaten inwonersenquête

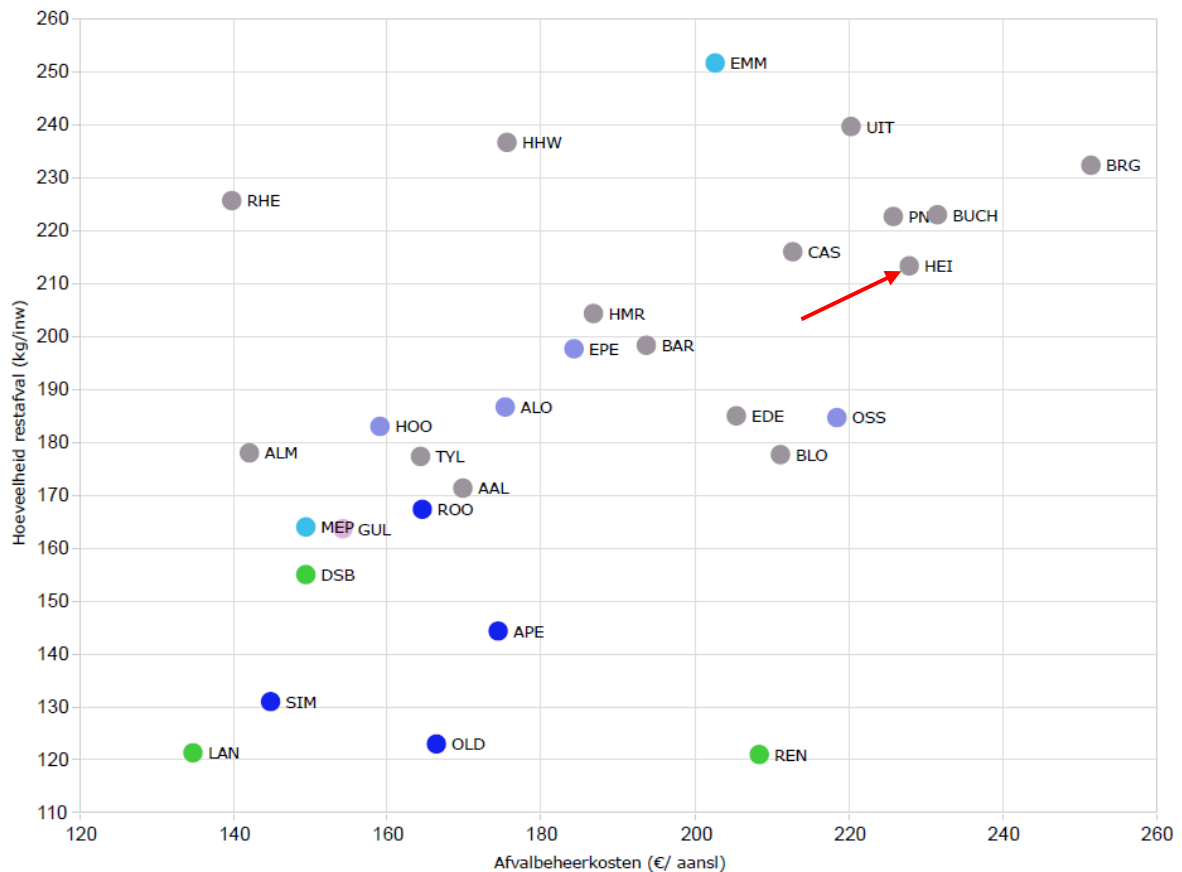
Van 26 april tot 3 juni 2018 is een inwonersenquête gehouden waarin een aantal ideeën en stellingen is voorgelegd aan de inwoners van Heiloo. Een aselecte groep van 2.450 inwoners heeft een uitnodiging ontvangen om deel te nemen aan de enquête. Daarnaast mochten ook alle andere inwoners van de gemeente, die niet aselect zijn gekozen, de enquête in vullen.

In totaal hebben 686 inwoners van Heiloo aan de enquête meegedaan. De resultaten van de enquête zijn representatief voor de gehele gemeente, alleen voor de hoogbouw zijn de resultaten minder representatief. Veruit de meeste inwoners staan wel open voor beter scheiden van afval. De inwoners geven aan met name meer service op de inzameling van grondstoffen te willen, bijvoorbeeld door meer grondstoffen aan huis in te zamelen of meer verzamelcontainers in de buurt te plaatsen voor grondstoffen.

De belangrijkste conclusies die hieruit getrokken kunnen worden zijn:

- Inwoners wil meer inzameling van grondstoffen;
- Bereidheid om een derde minicontainer aan huis te nemen: 44%;
- Inwoners hebben meer behoefte aan communicatie;

Het volledige rapport is in te zien.

Figuur 2 laat zien dat de gemeente Heiloo, evenals de andere gemeenten van de BUCH, relatief veel kilogram restafval heeft en relatief hoge beheerskosten.

2.11 Conclusie

Bij afval- en grondstoffenbeleid draait het om milieu (afvalscheiding), service en dienstverlening (ofwel de afvaldriehoek, zie figuur 1), 3 aspecten die elkaar beïnvloeden. De wijze waarop het inzamelsysteem is ingericht (service) bepaalt voor een groot deel in welke mate het afval gescheiden wordt (milieu). Aan de andere kant bepaalt het geboden serviceniveau ook de kosten die met het inzamelsysteem gemoeid zijn. Belangrijk is daarbij onderscheid te maken tussen het serviceniveau voor restafval en voor grondstoffen. Uit de evaluatie blijkt dat het huidige inzamelsysteem van Heiloo te veel is gericht op service op restafval waarvoor hoge inzamelkosten worden gemaakt en de verwerkingskosten hoog uitvallen. Door het serviceniveau te verleggen van restafval naar grondstoffen wordt afvalscheiding bevorderd, de kosten (voor restafval) verlaagd en de opbrengsten van grondstoffen verhoogd.

3. Wat werkt?

3.1 Mogelijke maatregelen

Het verduurzamen van afvalbeheer en afvalbeleid is geen nieuw onderwerp voor Nederlandse gemeenten. Er zijn in andere gemeenten vele pilots en proefwijken geweest waarvan onze gemeente kan leren. Ook in het buitenland is al decennia lang ervaring opgedaan in het terugdringen van de hoeveelheid restafval van inwoners door middel van gedragsverandering in het afval scheiden. In onderstaand model wordt een overzicht gegeven van de maatregelen die een bewezen oplossing bieden voor de oorzaken van teveel restafval bij inwoners (niet goed scheiden). De mate waarin de maatregelen effect hebben op de oorzaak van teveel restafval varieert en wordt omschreven in de toelichting.

Maatregel	Omschrijving
Service op grondstoffen verhogen	<ul style="list-style-type: none">• Grondstoffen, zoals PMD, worden in minicontainers opgehaald aan huis in plaats van dat men ze weg moet brengen.• 44% van de inwoners wil een 3e minicontainer voor PMD.• Er zijn genoeg milieuparkjes in de gemeente en deze zijn goed op orde.• De milieustraat biedt een goede service zoals ruime openingstijden, is kosteloos en men kan er veel fracties kwijt.
Service restafval verlagen	Hierbij zijn twee mogelijkheden: <ul style="list-style-type: none">• Restafval niet meer aan huis ophalen maar laten brengen naar verzamelcontainer in plaats van ophalen aan huis (zie omgekeerd inzamelen).• Minder vaak ophalen aan huis (bijv. 1 x per 4 weken). Dit wordt ook wel frequentieverlaging genoemd.
Omgekeerd inzamelen	Bij omgekeerd inzamelen worden grondstoffen aan huis opgehaald en restafval moet men zelf wegbrengen naar bijvoorbeeld een ondergrondse container die op enige afstand is geplaatst. Hiervoor is geen minicontainer voor restafval meer beschikbaar die aan huis wordt ingezameld. Elke inwoner kan bij dit systeem op elk moment van de dag ongescheiden restafval aanbieden. Het effect van deze maatregel is daarom voor een groot deel afhankelijk van het gedrag en de motivatie van de inwoners. De resultaten kunnen per gemeente, maar ook per wijk daarom erg verschillen.
Variabele heffing	Bij een variabele afvalstoffenheffing verandert de afvalstoffenheffing in een vast deel en een variabel deel. Bij een variabele afvalstoffenheffing wordt de hoogte van de heffing voor een deel bepaald door de hoeveelheid en/of het aantal keer dat een inwoner zijn restafval aanbiedt. Hoe meer restafval je aanbiedt, hoe meer je betaalt. Goede afvalscheiders worden dus beloond met een lagere afvalstoffenheffing. Slechte afvalscheiders gaan betalen voor meer dan gemiddeld restafvalaanbod.
Nascheiden PMD	Bij nascheiding wordt restafval machinaal gescheiden in een verwerkingsinrichting. Zo worden waardevolle materialen behouden, die anders worden verbrand. Lang niet alle soorten afval kunnen bij nascheiding uit elkaar worden gehaald, voornamelijk plastic verpakkingen, blik en lege pakken van sap en zuivel. Andere waardevolle afvalstromen zoals gft, textiel en OPK gaan verloren bij nascheiding. Bij laagbouwwooningen is bronscheiding de meest effectieve én goedkope manier om afval te scheiden. In

	flats en appartementen (hoogbouw) is het minder makkelijk om afval thuis te scheiden. Daar is nascheiding een goede oplossing om waardevolle plastics, lege pakken en blik van deze locaties tóch te kunnen recyclen.
PMD bronscheiden	Met bronscheiding wordt bedoeld dat de inwoner aan huis het afval in verschillende grondstoffen scheidt. Deze bronscheiding levert schonere en dus beter te recyclen materialen op dan nascheiding. De kwaliteit van de kunststoffen die gemaakt kunnen worden uit het PMD is hoger bij bronscheiding dan bij nascheiding. Daarnaast blijkt dat inwoners door bronscheiding ál hun afval beter gaan scheiden en minder restafval overhouden (zie figuur 3) In gemeenten in West-Friesland is te zien dat na invoering van een extra minicontainer voor PMD ook de inzameling van gft met 24% is gestegen door de verhoogde aandacht voor afvalscheiding. Ook een belangrijk punt is dat de ketenkosten voor de gemeente lager zijn bij bronscheiding van PMD dan bij nascheiding.

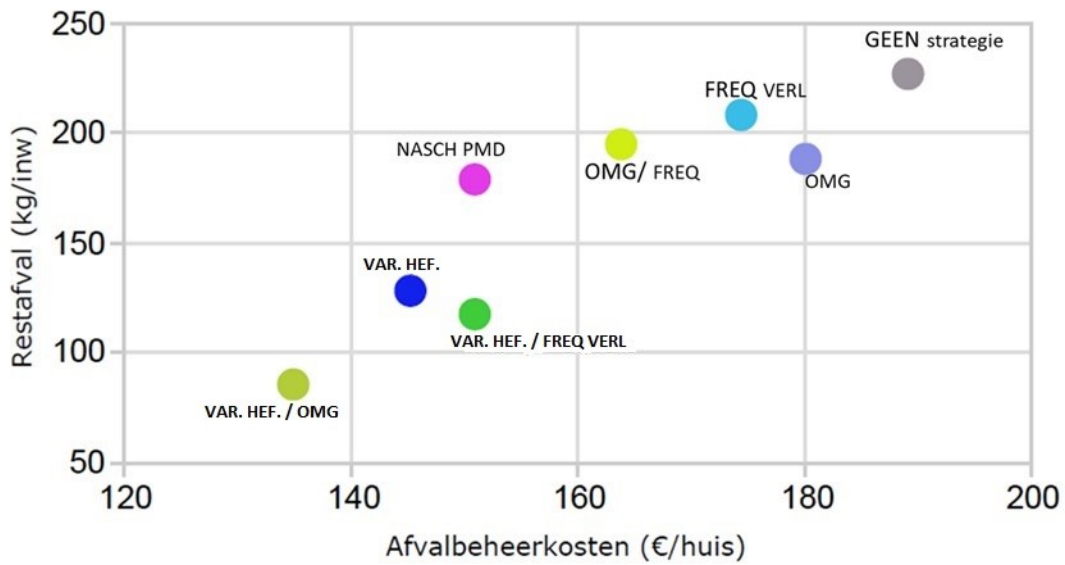
3.2 Effectiviteit maatregelen

Ieder jaar wordt in opdracht van Rijkswatersta benchmark uitgevoerd naar hoe de gemeente Nederland scoren op de drie facetten van de afvaldriehoek. Daarbij wordt inzichtelijk gemaakt welke maatregelen het beste werken om het aantal kilogram (fijn) huishoudelijk afval terug te brengen. Aan de benchmark hebben 180 Nederlandse gemeenten deelgenomen in 2017¹⁰. Op basis van de deelnemers is een analyse gemaakt van de effectiviteit van de gehanteerde inzamelstrategieën.

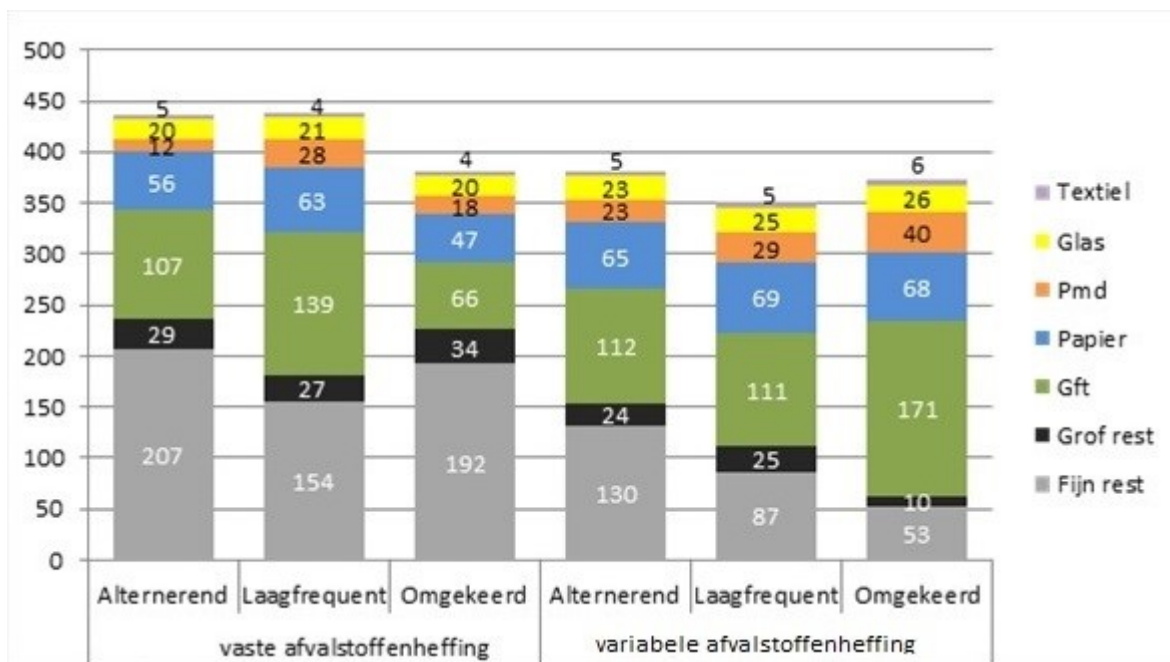
Figuur 3 op pagina 15 is ontleend aan de Benchmark Huishoudelijk Afval. Per toegepast wordt weergegeven hoe er wordt gepresteerd op hoeveelheid restafval en kosten. Heiloo zit in de categorie 'geen strategie', die gemiddeld veel restafval hebben en hoge afvalbeheerskosten. Vrijwel alle andere (combinatie van) strategieën laten betere resultaten zien. Ten opzichte van 'geen strategie' bewerkstelligt een variabele afvalstoffenheffing al tot een forse vermindering van de hoeveelheid restafval (30% tot 50% minder restafval). Zeker als dit in combinatie gebeurt met frequentie verlaging en omgekeerd inzamelen. Ook wordt duidelijk dat een variabele heffing ervoor zorgt dat de afvalbeheerskosten dalen.

¹⁰ Benchmark Huishoudelijk Afval

Figuur 3. Benchmark Rijkswaterstaat

Figuur 4. Onderzoek HVC

3.3 De meest kosteneffectieve strategie om restafval terug te brengen

Ook uit onderzoek van de HVC (figuur 4, pag. 15) komt naar voren dat alternerend inzamelen in combinatie met een vaste afvalstoffenverordening zoals Heiloo nu heeft, zorgt voor veel restafval. Uit de twee figuren op pag. 15 kan worden opgemaakt dat bij een variabele heffing in combinatie met omgekeerd inzamelen, de hoogste reductie van het restafval oplevert en het meest kosteneffectief is. De strategie die daarop volgt in effectiviteit voor het terugbrengen van het restafval is een variabele heffing in combinatie met het minder frequent inzamelen (frequentie verlaging/laagfrequent) van de minicontainer voor restafval. Hierbij moet worden vermeld dat bij de strategie van variabele heffing in combinatie met frequentie verlaging in deze analyses niet is meegenomen of ook een extra minicontainer voor PMD aangeboden wordt. Uit de praktijk blijkt dat een variabele heffing in combinatie met frequentieverlaging én het verhogen van de service op grondstoffen, waaronder een PMD container, de meest effectieve strategie is om het restafval terug te brengen.

Het is echter van belang dat deze maatregelen acceptabel en uitvoerbaar zijn voor inwoners. Voorwaarde hiervoor is dat de service op grondstoffen op orde is, zo blijkt uit ervaring. Ook is het belangrijk om rekening te houden met specifieke en kwetsbare groepen inwoners door middel van maatwerk. Hier wordt later in hoofdstuk 5 op in gegaan.

3.4 Welke maatregelen werken voor Heiloo

Zoals blijkt uit de vorige paragraaf is het invoeren van een variabele heffing in combinatie met het minder vaak (laagfrequent) inzamelen van restafval de beste strategie. Dit is de strategie die, na een variabele heffing in combinatie met omgekeerd inzamelen, de grootste reductie van het restafval tot gevolg heeft. Als blijkt dat laagfrequent inzamelen te weinig reductie in het restafval oplevert, kan na de tussenevaluatie besloten worden om verdere maatregelen te nemen zoals verdere frequentieverlaging van het restafval.

Daarnaast kiezen we voor PMD bronscheiden in plaats van nascheiden omdat:

- bij bronscheiding de kwaliteit van de te recyclen materialen hoger is;
- het bronscheiden van PMD de gedragsverandering bevordert om beter te scheiden, waardoor ook gft, textiel en OPK beter gescheiden worden. Dit zijn fracties die niet nagescheiden kunnen worden;
- de kosten voor het nascheiden van PMD hoger zijn voor de gemeente;
- de hoeveelheid restafval per inwoner bij het bronscheiden van PMD verder teruggebracht wordt dan bij nascheiden;

Voor de hoogbouw kiezen we voor PMD nascheiden omdat:

- de kwaliteit van het PMD in ondergrondse containers veel lager is dan bij bronscheiding. Er vindt veel afkeur plaats van PMD in ondergrondse containers;
- HVC, de afvalverwerker van de gemeente Heiloo, een installatie heeft die uit het restafval van de hoogbouw PMD kan nascheiden.

Om richting de doelstelling van 30 kilogram restafval in 2025 te gaan, wordt geadviseerd een combinatie van de volgende maatregelen in te voeren:

1. Service op grondstoffen verhogen:

- grondstoffen aan huis ophalen verhogen: derde minicontainer voor PMD bronscheiden;
- milieuparkjes op orde brengen;
- goede milieustraat.

2. Een variabele heffing in combinatie met het laagfrequent (minder) inzamelen van restafval.

3.5 Raadsavonden

In alle gemeenten hebben informele raadsavonden plaatsgevonden waar dezelfde stellingen zijn voorgelegd om richting te geven aan het grondstoffenplan. Alle aanwezige raads- en commissieleden waren het eens met de richting: uitrol derde minicontainer voor PMD, variabele afvalstoffenheffing en evaluatie. De grondstoffenplannen voor de BUCH-gemeenten zijn daarom in grote lijnen gelijk met ruimte voor couleur locale.

Hoe werkt een variabele heffing?

Nu betalen inwoners afvalstoffenheffing die gebaseerd is op de grootte van hun huishouden. Zo wordt er onderscheid gemaakt tussen eenpersoons huishoudens en meerpersoons huishoudens. Bij een variabele afvalstoffenheffing verandert de afvalstoffenheffing in een vast deel en een variabel deel. Bij een variabele afvalstoffenheffing wordt de hoogte van de heffing bepaald door de hoeveelheid en/of het aantal keer dat een inwoner zijn restafval aanbiedt. Hoe meer restafval je aanbiedt, hoe meer je betaalt. Een variabele afvalstoffenheffing is zo effectief omdat:

1. Het afvalscheiding stimuleert en daardoor bijdraagt aan duurzaam afvalbeheer en het circulair maken van de economie.
2. Het zorgt voor een meer rechtvaardiger verdeling van de kosten.

Degene die het meeste (rest)afval aanbiedt, betaalt het meeste.

Er zijn een aantal manieren waarop de afvalstoffenheffing variabel kan worden gemaakt.

De meest gangbare zijn:

1. Volume-systeem: de hoogte van de afvalstoffenheffing wordt gerelateerd aan het formaat minicontainer voor restafval. Hoe groter het formaat waarvoor men kiest, hoe hoger de heffing.
2. Volume-frequentie: het vaste tarief voor de afvalstoffenheffing gaat fors omlaag en er komt een tarief per aanbieding van restafval. De hoogte van het aanbiedingstarief is gerelateerd aan het formaat minicontainer of de volume van de doseersluis van de ondergrondse container. Hoe vaker je restafval in een bepaald volume aanbiedt, hoe meer je betaalt.
3. Gewicht-systeem: het vaste tarief voor de afvalstoffenheffing gaat fors omlaag en er komt een tarief per kg aangeboden restafval bij. Het aangeboden gewicht wordt aan de huisvuilwagen gewogen. Ondergrondse containers worden aangepast zodat per aanbieding het gewicht kan worden vastgesteld.

Volume-frequentie heeft de voorkeur

Vorm 2 en 3 zijn het meest effectief in het stimuleren van afvalscheiding en rechtvaardige kostenverdeling. Omdat het volume-frequentie systeem makkelijker en goedkoper is in te voeren dan het gewicht-systeem kiezen veel gemeenten voor het volume-frequentie-systeem. Dit zorgt ook voor minder weerstand bij inwoners onderling die bang zijn dat burens afval in hun minicontainer gooien en zij voor deze kosten opdraaien. De inwoners hebben namelijk door het aanbieden van de minicontainer al gekozen voor deze kosten. Dit systeem, van volume-frequentie, zou ook het meest geschikt zijn voor de gehele BUCH.

4. Zo gaan we het doen in Heiloo!

In het vorige hoofdstuk is voor Heiloo invoering van een variabele heffing in combinatie met minder vaak ophalen van restafval als meest kosten-effectieve inzamelstrategie genoemd. Voorwaarde voor deze strategie is dat het serviceniveau voor grondstoffen op orde is.

Om die reden wordt voor Heiloo de volgende volgorde van maatregelen voorgesteld:

- Stap 1. Service op grondstoffen verhogen
- Stap 2. Service op restafval verlagen
- Stap 3. Variabele heffing invoeren

4.1 Stap 1. Service op grondstoffen verhogen

In deze paragraaf worden de maatregelen besproken om de service op grondstoffen te verhogen. Het is belangrijk om het beleid vooral te richten op de grondstofsoorten die nog veel in het restafval voorkomen. Voor Heiloo zijn dit PMD, gft en OPK. De volgende maatregelen worden als eerste ingevoerd (2019-2020):

1. Service grondstoffen omhoog;
 - a. Uitrol PMD minicontainer aan huis;
 - b. Gft cocons voor de hoogbouw;
 - c. Service op OPK, textiel en luiers omhoog;
2. Milieuparkjes op orde;
3. Een goede milieustraat met hogere service op grondstoffen.

PMD: uitrol derde minicontainer

- Inwoners van de laagbouw krijgen een derde minicontainer van 240 liter voor PMD aan huis. De container wordt één keer in de drie weken geleegd. Bevalt dit wegens ruimtegebrek niet (na een proeftijd van 4 maanden) heeft de bewoner twee keuzes:
 1. De PMD-container wordt teruggegeven. De inwoner gaat zelf het PMD wegbrengen naar de milieustraat Rosendaal of naar de ondergrondse containers die verspreid in de gemeente staan;
 2. De container voor RESTAFVAL van 240 liter kan geruild worden voor een kleine container van 180 liter;
- De hoogbouw blijft PMD inzamelen met zakken. Zij kunnen PMD wegbrengen naar de milieustraat Rosendaal of naar de ondergrondse containers die verspreid in de gemeente staan.
- Het restafval van de ondergrondse containers bij de hoogbouw wordt nagescheiden om PMD eruit te halen.
- Daar waar de uitrol van een derde minicontainer niet mogelijk is omdat de tuintjes te klein zijn, worden ondergrondse containers geplaatst voor restafval. Deze inwoners hebben dan twee

minicontainers aan huis: één voor gft en één voor PMD. Op dit moment is dit in Heiloo nog niet aan de orde. Mocht in de toekomst blijken dat dit wel aan de orde is, zullen we overgaan tot deze maatregel. Hiervoor hebben we op voorhand wel een investering opgenomen.

Gft

- Bij de hoogbouw worden de voorzieningen om gft te scheiden uitgebreid, zo worden er 70 bovengrondse gft cocons geplaatst, waar inwoners met een toegangspasje groente-, fruit- en etensresten kwijt kunnen;
- Bewoners van de hoogbouw krijgen op verzoek eenmalig een gft keukenemmertje met biozakjes voor op het aanrecht uitgereikt;
- Bewoners van laagbouw kunnen op aanvraag een gratis tweede minicontainer voor gft aanvragen.
- De gft minicontainer wordt één keer in de drie weken gelegd. In de maanden april, mei, oktober en november vindt er een extra ledigingsronde plaats per maand;
- Er worden bladkorven in het voor- en najaar geplaatst op 40 verschillende locaties in de gemeente. Inwoners kunnen hier bladeren maar ook snoeimateriaal in kwijt;
- Inwoners kunnen gratis snoeiafval kwijt bij de milieustraat.

Textiel

De gemeente geeft per jaar maximaal 4 vergunningen af voor het huis-aan-huis inzamelen van textiel. Door middel van een roulatiesysteem wordt jaarlijks bepaald welke vier liefdadigheidsinstellingen dit zijn. Daarnaast beschikt Heiloo momenteel over 1 bovengrondse container voor textiel. Deze container is niet van de gemeente.

Op dit moment is er weinig tot geen inzicht in de wijze waarop post-consumer textiel verhandeld en verwerkt wordt. Ook niet of dit op duurzame wijze gebeurt. Dit past niet in een duurzaam grondstoffenbeleid. De gemeente gaat de inzameling van textiel via de container daarom volledig in eigen beheer doen. De bovengrondse container wordt daarmee vervangen door een ondergrondse die de gemeente zelf beheert. Daarnaast gaan wij:

- contractpartners voor de inzameling en verwerking van textiel, vragen inzicht te geven in de verwerkingsroute van het ingezamelde, huishoudelijke textiel. Dit geldt voor de liefdadigheidsinstellingen waarvoor 4 maal per jaar een vergunning wordt afgegeven;
- verkennen hoe het huidige lineaire verdienmodel omgezet kan worden naar een circulair verdienmodel, gericht op lokaal en sociaal ondernemerschap, en hoe, in aanbestedingen, het recyclingspercentage van textiel centraal komt te staan.

Met het behoud van de (ondergrondse) container kunnen inwoners op elk gewenst moment hun textiel kwijt zodat dit niet beland in het restafval.

Oud papier en karton (OPK)

In Heiloo is het inzamelen van OPK al geoptimaliseerd; elke maand wordt het OPK aan huis opgehaald door verenigingen en scholen. Ook kunnen de inwoners er voor kiezen hun OPK zelf weg

te brengen bij deze scholen en verenigingen. Wij zullen voor de nieuw te realiseren wijken in overleg gaan met deze partijen zodat ook deze nieuwbouwwijken worden meegenomen in de ophaalrondes. Verder komen er voor OPK meer voorzieningen bij milieuparkjes. Zo worden er 11 ondergrondse OPK containers geplaatst voor inwoners zodat zij op meer locaties hun OPK kwijt kunnen. Inwoners kunnen zelf de keuze maken of zij het papier bewaren voor de vereniging of school of dat zij het in een ondergrondse container werpen.

Daarnaast is gebleken dat in onze huidige maatschappij van het online bestellen er meer en meer grote kartonnen dozen blijven staan naast de OPK containers. De bestaande gleuf is vaak te klein voor deze grote dozen. Daarom zullen de 11 te plaatsen OPK containers worden voorzien van een zogeheten kartongleuf. Deze gleuf is breder en hoger waardoor ook grote dozen in de papiercontainer gedeponerd kunnen worden.

Ook wordt overgegaan op ja/ja stickers: dit betekent dat als een huishouden geen bladen wil ontvangen er géén sticker geplakt hoeft te worden. Alleen als men reclaimedrukwerk en huis-aan-huisbladen wil ontvangen kan gekozen worden voor een ja/ja of een nee/ja sticker. Een huishouden kan hiermee circa 34 kilo papier per jaar besparen.

- Er worden 11 ondergrondse minicontainers geplaatst voor OPK welke worden voorzien van een kartongleuf;
- Maandelijks wordt, overal in Heiloo, OPK aan huis opgehaald door verenigingen;
- De gemeente gaat over op ja/ja stickers: geen stickers betekent geen reclaimedrukwerk én geen huis-aan-huis-bladen.

Luiers

In de gemeente Heiloo plaatsen we op 7 centrale locaties ondergrondse containers speciaal voor luiers en incontinentiemateriaal. Op dit moment is er nog geen losse verwerking (afzetmarkt) voor luiers maar de verwachting is dat dit wel komt in de toekomst. Wij sorteren hier alvast op voor door het plaatsen van speciale ondergrondse containers voor luiers en incontinentiemateriaal.

- In de gemeente Heiloo plaatsen we op 5 centrale locaties ondergrondse containers speciaal (en alleen) voor luiers en incontinentiemateriaal.
- Inwoners met luiers en incontinentiemateriaal kunnen hier zonder extra kosten hun luiers en incontinentiemateriaal kwijt. Inwoners moeten hiervoor een brief van de apotheek of een verklaring van de arts overleggen met de gemeente. Ook jonge gezinnen mogen op aanvraag gebruik maken van deze voorzieningen.
- Inwoners met incontinentiemateriaal die liever geen gebruik maken van de speciale ondergrondse containers voor incontinentiemateriaal kunnen in plaats van de ondergrondse containers te gebruiken ook 10 keer per jaar kosteloos hun restafval minicontainer aanbieden per jaar of 60 worpen gratis in de ondergrondse container.

Milieuparkjes op orde

Om een goede service op grondstoffen te kunnen bieden, moeten de milieuparkjes geoptimaliseerd worden in de gemeente. Inwoners moeten weinig moeite hoeven doen om hun gescheiden grondstoffen kwijt te kunnen. Denk aan OPK-, glas- en textielcontainers op centrale posities in de wijk en bij supermarkten.

- In de gemeente Heiloo worden de bestaande milieuparkjes op orde gebracht en waar nodig nieuwe aangelegd.
- Er komen 3 ondergrondse containers voor glas, 11 voor OPK, 5 voor luiers en incontinentiemateriaal en 1 voor textiel (vervangen van bovengrondse voor ondergrondse).

Een goede milieustraat met een hoge service

Om richting de doelstelling van 30 kilogram restafval in 2025 te komen moeten we ook kijken naar hoe het grof huishoudelijk restafval beter gescheiden kan worden. Dit is voor de gemeente Heiloo momenteel 32 kg per inwoner, landelijk is dit gemiddeld 22 kg. In 2025 moet het grof restafval terug gebracht worden naar 5 kg per inwoner. De gemeente presteert in de benchmark relatief laag op het scheiden van grof restafval ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Alleen op het scheiden van oud ijzer en elektrische apparatuur scoort ze redelijk. Om de landelijke doelstelling voor restafval te behalen moet dus ook gekeken worden naar hoe het grof huishoudelijk restafval teruggebracht kan worden. Hiervoor dient onder andere de milieustraat op orde te zijn en voldoende mogelijkheden en service bieden om grondstoffen gescheiden aan te bieden. De huidige milieustraat is hier echter om een aantal redenen niet geschikt voor (zie bijlage 1).

De belangrijkste wijzigingen met betrekking tot grofvuil die per direct voorgesteld worden zijn: het ophalen van restafval wordt € 14 per keer, zaterdag gaat de milieustraat de gehele dag open en permanent toezicht op de grof restafvalcontainer (zie bijlage 1).

Het beoogde inzamelsysteem

In dit overzicht kunt u zien hoe het inzamelsysteem er in Heiloo, na het implementeren van de maatregelen uit Stap 1 uit ziet:

	Restafval	GFT	PMD	Oud papier en karton	Grof huishoudelijk afval	Overig (textiel, glas)
Laagbouw				 		
Inzamelmiddel	Minicontainer 180L of 240L	Minicontainer 180L of 240L	Minicontainer 240L of 180L op verzoek 1x per 3 weken	Aan huis door verenigingen / ondergrondse container 1x per maand / onbeperkt	Halen op afroep: € 14,- of Kosteloos brengen naar milieustraat	Ondergrondse containers en inzameling aan huis aan huis: 4x per jaar
Inzamelfrequentie	1 x per 3 weken	1x per 3 weken	1x per 3 weken	1x per maand / onbeperkt		4x per jaar
Tarief	Betalen per keer aanbieden	Ongelimiteerd gratis	Ongelimiteerd gratis	Ongelimiteerd gratis		n.v.t.
Hoogbouw				 		
Inzamelmiddel	ondergrondse container met doseersluis	gitt cocon	Ondergrondse container met doseersluis	Aan huis door verenigingen / ondergrondse container 1x per maand / onbeperkt	Halen op afroep: € 14,- of Kosteloos brengen naar milieustraat	Ondergrondse containers en inzameling aan huis aan huis: 4x per jaar
Inzamelfrequentie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	1x per maand / onbeperkt		4x per jaar
Tarief	Betalen per worp	Ongelimiteerd gratis	Ongelimiteerd gratis	Ongelimiteerd gratis		n.v.t.

4.2 Stap 2. Service op restafval verlagen

De service op restafval wordt omlaag gebracht. Dit door ten eerste de minicontainer voor het restafval minder frequent te legen (van één keer in de twee weken wordt gegaan naar één keer in de drie weken). Hierdoor worden inwoners gestimuleerd om beter afval te scheiden omdat men anders niet uitkomt met de beschikbare ruimte in de minicontainer.

- De minicontainer voor restafval wordt één keer in de drie weken geleegd in plaats van één keer in de twee weken;
- Deze maatregel is in andere gemeenten effectief gebleken.

4.3 Stap 3: Invoeren variabele heffing

Nadat de service op grondstoffen op orde is gebracht wordt een variabele heffing ingevoerd die beter afval scheiden lonend maakt en slecht afval scheiden duurder.

Variabele heffing

Bij een variabele afvalstoffenheffing wordt de hoogte van de heffing bepaald door de hoeveelheid restafval die een huishouden aanbiedt. De heffing bestaat uit een vast gedeelte, dat voor iedereen gelijk is en een variabele gedeelte, dat afhankelijk is van hoe vaak men de restafvalcontainer aanbiedt. Hoe meer restafval een huishouden aanbiedt hoe meer het dus betaald. Voor het invoeren van een variabele heffing moeten de containers voorzien worden van een chip om het aantal malen dat men restafval aanbiedt te registreren.

- De bestaande 240 liter minicontainer voor rest wordt voorzien van een chip;
- Op verzoek kan een huishouden een kleinere minicontainer van 180 liter aanvragen, voorzien van een chip;
- Inwoners gaan een vast bedrag betalen per jaar: een vaste heffing, die 20% lager ligt dan de bestaande heffing;
- Ook komt er een variabele heffing. Huishoudens gaan betalen per keer dat ze de minicontainer met restafval aanbieden;
- Het blijkt dat bij het invoeren van een variabel heffing, inwoners de minicontainer gemiddeld 13 keer per jaar aanbieden;

Containers met chip

In Heiloo zijn alle minicontainers voorzien van een sticker met barcode. Deze sticker vermeldt het adres van het huishouden waar de minicontainer toe behoort. Als een huishouden een tweede minicontainer voor bijvoorbeeld gft of restafval heeft, dan staat dit aangegeven op de sticker. Een minicontainer zonder sticker wordt niet geleegd. Dit voorkomt illegaal gebruik (denk aan bedrijfsafval) van minicontainers waar geen afvalstoffenheffing voor betaald wordt. Om een variabele heffing in te kunnen voeren voor het restafval worden alle minicontainers voor restafval voorzien van een chip. Met deze chip kunnen we registreren welk huishouden de minicontainer voor restafval aanbiedt en hoe vaak dit gebeurt.

- Bij hoogbouw gaat men als variabel deel van de heffing betalen per worp van het restafval in de container;
- Ondergrondse containers bij hoogbouw worden uitgerust met een doseersluis en toegangsregistratie;
- Inwoners die afvalstoffenheffing betalen krijgen per huishouden één minicontainer voor gft, PMD en restafval;
- Bewoners van laagbouw kunnen kosteloos een extra gft minicontainer aanvragen bij de gemeente.
- Door het chippen van de minicontainers wordt goed inzichtelijk wie er een niet-legale minicontainer heeft, oftewel meer minicontainers heeft per huishouden dan dat is toegestaan.

AVG

Omdat de pasjes of het toegangssysteem voor ondergrondse containers en de minicontainers gekoppeld worden aan persoonsgegevens is de Algemene Verordening Gegevensbescherming van belang. De gemeente heeft de verantwoordelijkheid om aan te tonen dat zij zich aan deze wet houden (verantwoordingsplicht). De gemeente heeft daarnaast ook de verplichting het afval van de inwoners te verwerken en moet voldoen aan de doelstelling om het restafval terug te brengen. Om het afvalbeleid goed uit te kunnen voeren, moet geregistreerd worden hoe vaak welk huishouden zijn minicontainer aanbiedt of gebruik maakt van de ondergrondse restafvalcontainers. Alleen op die manier kan een variabele heffing uitgevoerd worden, kan gekeken worden naar de effectieve plaatsing en leging van ondergrondse containers en kan gericht communicatie beleid gevoerd worden op het scheiden van afval. Daarom moeten persoonsgegevens opgeslagen en verwerkt worden. De gemeente moet hiervoor een privacyverklaring opstellen voor de inwoners, zodat zij weten waarom de gegevens worden verzameld en wat hiermee wordt gedaan.

4.4 Voor- en nadelen

In deze paragraaf worden de voor- en nadelen van de voorgestelde maatregelen besproken.

Minder frequent ophalen restafval

Voordelen

- Minder vaak restafval ophalen is een effectief middel in het stimuleren van afval scheiding en het reduceren van restafval. Inwoners gaan spaarzamer om met de ruimte in de restafvalcontainer. Dit kan men doen door het afval beter te scheiden. In de gemeente Veenendaal heeft dit geleid tot 34% minder restafval en 12% meer afvalscheiding.
- Minder vaak inzamelen betekent lagere transportkosten en personeelskosten.

Nadelen

- Het serviceniveau voor restafval neemt af. Grote huishoudens die hun afval slecht scheiden zullen niet goed uitkomen met de ruimte in hun minicontainer. Dit is ook de reden waarom de maatregel zo effectief is. Vanwege ruimtegebrek wordt men min of meer gedwongen om beter te scheiden.
- De bewoners van laagbouw krijgen een container extra in de tuin. Dit neemt ruimte in beslag. Als in de toekomst blijkt dat er bij bepaalde wijken/straten echt geen ruimte is voor een derde minicontainer aan huis dan worden ondergrondse containers in de wijk geplaatst voor restafval. Bewoners van die wijk/straat houden dan twee minicontainers over: één voor PMD en één voor gft. Woont iemand in een wijk waar wel voldoende ruimte aan huis is voor het plaatsen van 3 minicontainers, dan heeft diegene alsnog de optie om de PMD minicontainer terug te geven na vier maanden. De inwoner zal dan zelf het PMD naar een ondergrondse container of de milieustraat moeten brengen.
- Afval dat langer dan drie weken in de minicontainer zit, kan leiden tot stank of ongedierte. Echter door alle natte afvalcomponenten goed te scheiden (de meeste kunnen namelijk bij het gft afval), blijft alleen droog restafval over. Positief effect hiervan is dat ook het gft afval beter wordt gescheiden.

Invoeren variabele heffing

Voordelen

- De structurele kosten van de afvalverwerking omlaag.
- Afval scheiden wordt beloond. Inwoners die hun afval goed scheiden hebben weinig restafval en hoeven minder vaak restafval aan te bieden. Hiervoor worden ze beloond met een lage afvalstoffenheffing.
- De verrekening van de afvalkosten gebeurt rechtvaardiger: de vervuiler betaalt.
- Ook bewoners van hoogbouw worden gestimuleerd zoveel mogelijk afval te scheiden.
- Er wordt een flinke stimulans gegeven aan duurzamer maken van het gemeentelijk afval.

Een fictief rekenvoorbeeld met een variabele heffing

In gemeente X is de afvalstoffenheffing voor een eenpersoonshuishouden € 200 per jaar en voor een meerpersoonshuishouden € 300 per jaar. Gemeente X maakt de afvalstoffenheffing variabel op basis van volume-frequentie: voor eenpersoonshuishoudens wordt de vaste heffing verlaagd naar €100 per jaar, voor meerpersoonshuishoudens naar € 200 per jaar. In aanvulling daarop wordt een tarief per aanbieding in rekening gebracht, alleen voor restafval. Voor een 240 liter restafvalcontainer moet € 8,- worden betaald, voor een 180 liter € 4,70 en voor een worp in een ondergrondse restafvalcontainer (met doseersluis van 60 liter) € 1,60. Het grote gezin dat eerst €300 per jaar betaalde gaat nu € 200 betalen plus het aantal containeraanbiedingen maal € 8,- (uitgaande van een minicontainer van 240 liter). Indien dit gezin minder dan 12 keer de restafvalcontainer aanbiedt in het jaar (wat makkelijk haalbaar is indien het afval goed wordt gescheiden), zullen de afvalkosten lager uitkomen dan voorheen.

Doordat tariefdifferentiatie ervoor zorgt dat iedereen zijn afval beter gaat scheiden, gaan de gemeentelijke kosten van afvalbeheer omlaag. Immers het verbranden van afval is duurder dan het laten verwerken van grondstoffen die veelal geld opleveren. Op deze manier kunnen de meeste huishoudens mee profiteren.

Nadelen

- Een variabele heffing vergt een forse aanpassing in het huidige inzamelsysteem. Dit brengt een flinke investering met zich mee. De kostendaling van het afvalbeheer is pas na een paar jaar merkbaar.
- Het serviceniveau voor restafval neemt af. Dit kan voor sommige huishoudens met veel afval (met name huishoudens die hun afval slecht scheiden) een probleem zijn.
- Risico van afval dumpen. De ervaring leert dat dit risico in de praktijk erg meevalt. In de kostenberekening is rekening gehouden met extra inzet op handhaving.
- Inwoners die vanwege een medische indicatie veel afval hebben, krijgen hogere kosten. Deze groep inwoners mogen niet het slachtoffer worden van de variabele heffing en voor deze groep worden dan ook maatregelen genomen. Zoals het plaatsen van ondergrondse containers speciaal voor luiers, onderleggers en incontinentiemateriaal. Daar kunnen inwoners dat kosteloos kwijt. Verdere maatwerkoplossingen worden besproken in hoofdstuk 5 Aanvullende maatregelen.

4.5 Tussendoelstelling

De tussendoelstelling is om in 2023 tot 100 kilogram restafval te komen. Vervolgens wordt een evaluatie uitgevoerd om de doelstelling van 30 kilogram in 2025 te halen. Hiervoor zijn verdere stappen nodig, zoals aanscherpen van bestaande maatregelen, invoeren van nieuwe maatregelen voor betere afvalscheiding, maar ook meer sturing op preventie van afval en afspraken met (verpakkings)industrie en producenten.

4.6 Een kleine impressie van variabele heffing in de praktijk

Op de volgende pagina's geven we een kleine impressie van variabele heffing in de praktijk. We schetsen daarbij diverse woonsituaties waarbij wij de situatie van nu aangeven en vervolgens de situatie na invoering van de variabele heffing.

Echtpaar (65+) in laagbouwwoning, met aanbod van incontinentiemateriaal

Situatie nu:

Elke 2 weken zetten ze de container voor restafval buiten. Dat is nodig ook, want doordat een van beiden veel incontinentiemateriaal heeft, raakt de container snel vol. En als dat niet zo is, dan zetten ze de container toch buiten vanwege de geuroverlast. Het echtpaar houdt PMD apart in de speciale zakken en hangt deze aan de paal op de ophaaldag.

Nieuwe situatie:

Het incontinentiemateriaal brengen ze naar een speciale ondergrondse voor luiers en incontinentiemateriaal. Ze hebben hiervoor een pasje. Dit wegbrengen doen ze bijna dagelijks, in combinatie met de dagelijkse boodschappen. Lukt dit een keer niet, dan gaat het een enkele keer nog mee met het restafval. Het PMD kan nu in de speciale container die elke 3 weken wordt geleegd. De 'grijze bak' voor restafval hebben ze omgeruild voor een kleinere want ze houden nog maar weinig restafval over.

Inwoner met medische indicatie, nierdialyse dus veel restafval

Situatie nu:

Ze gooit veel weg in de container voor restafval. Dat kan ook eigenlijk niet anders. Afval scheiden is ze niet erg gewend.

Nieuwe situatie:

Vanwege haar bijzondere omstandigheden worden de eerste 10 x dat ze haar container voor restafval buitenzet, niet in rekening gebracht. Zij betaalt pas daarboven. Ze wil de PMD container wel een tijdje proberen. Zo kan ze misschien toch wat besparen want ze verwacht wel vaker dan 10 x haar grijze bak buiten te gaan zetten.

Ouder echtpaar in flat

Situatie nu:

Restafval gaat in de ondergrondse container bij het gebouw. Dat doen ze vrij vaak, om te voorkomen dat de afvalzak te groot en te zwaar wordt om nog te kunnen sjouwen. Beiden zijn niet meer goed ter been en gebruiken een rollator.

Nieuwe situatie:

Het echtpaar gebruikt nog steeds kleinere afvalzakken. Door een aangepaste opening in de verzamelcontainer te gebruiken, kunnen ze hun zak voor een lager tarief per keer weggooien. Ze maken nu ook meer werk van GFT apart houden. Schillen en etensresten gaan in een keukenemmertje met een biozakje. Is dat vol dan kan het beneden in de GFT container bij de flat. PMD brengen ze naar de milieustraat bij de supermarkt. Gelukkig is dit niet zwaar: het zakje met PMD afval kan mee op de rollator.

Werkend echtpaar zonder kinderen

Situatie nu:

Dit echtpaar doet niet heel veel aan afval scheiden. De GFT bak gebruiken ze alleen voor tuinafval. Ze vinden vooral dat afval weggooien geen extra moeite moet kosten.

Nieuwe situatie:

Eigenlijk zaten ze niet te wachten op een PMD container. Ze zagen op tegen het idee elke keer te moeten nadenken over wat en waar. Maar de afvalcoach die aanbelde, zei dat het van heel veel verpakkingen wel snel duidelijk is. Ze hebben zich laten overhalen het toch maar een tijdje te proberen. Bij twijfel gooien ze het bij het restafval. Dan gaat die bak maar een keer vaker naar buiten. Over een paar maanden zullen ze eens kijken of het echt te doen is met dat PMD. Hij kan altijd nog terug.

Gezin met jonge kinderen

Situatie nu:

In dit gezin gaan er heel wat verpakkingen doorheen. Ze willen best PMD apart houden in zakken en die aan de paal hangen, maar het is wel gedoe. Waar laat je die volle zakken in de tussentijd? En wat als je een keer te laat bent met wegbrengen? Uiteindelijk gaat dus nog best veel verpakkingsmateriaal mee met het restafval.

Nieuwe situatie:

De PMD container aan huis maakt scheiden een stuk gemakkelijker. Luiers nemen ze mee naar ondergrondse container voor luiers als ze boodschappen doen. In het voor- en najaar plaatst de gemeente bladkorven bij hun in de wijk. Handig voor al het blad en ze kunnen gelijk hun snoeiafval. Oud papier houden ze apart voor de vereniging. Soms brengen ze het naar de milieustraat, samen met afgedragen kleding. Dat is goed te combineren met een bezoek aan de supermarkt.

Al met al hebben ze niet al te veel restafval meer over. Een keer of 8, 9 per jaar zetten ze een volle container buiten.

Werkend stel, 2 kinderen, weinig ruimte

Situatie nu:

Alles in 1 bak, wel zo gemakkelijk. Bovendien zijn ze best krap behuïsd, dus plek voor veel meer containers is er helemaal niet. Hun woning heeft maar een klein tuintje.

Nieuwe situatie:

Die extra bak voor PMD hebben ze geweigerd. Die zou echt in de weg staan. Voorlopig gaan ze door met alles in de grijze bak te gooien. Dat gaat wel meer geld kosten, dat moeten ze dan maar voor lief nemen. Mocht dat toch te gortig worden, dan moeten ze nog maar eens kijken of er nog wat te besparen valt door bijvoorbeeld papier en kleding apart weg te brengen. En als er ondergrondse containers voor restafval komen, dan kunnen ze de grijze bak inruilen voor een PMD-container. Want dat kost dan geen extra ruimte.

5. Aanvullende maatregelen

5.1 Maatwerk

Minder validen/gehandicapten

Minder validen of gehandicapten mogen niet de dupe worden of de rekening moeten betalen van de invoering van een variabele heffing. Want hoe verhoudt zich het minder aanbieden van restafval als je veel medicijnafval hebt dan wel incontinentiemateriaal hebt. Ook voor minder validen is het niet altijd mogelijk om te sjouwen met een zware zak of minicontainer. Voor deze groep kan gedeeltelijke ontheffing van de afvalstoffenheffing worden aangevraagd. Zo kan deze groep inwoners een aantal keer gratis hun minicontainer restafval aan de weg zetten (10 keer want zo leert de ervaring bij een variabele heffing dat inwoners hun minicontainer aanbieden) of in geval van een ondergrondse container mogen zij 60 worpen gratis doen. Zij betalen pas daarboven. Voor inwoners met incontinentiemateriaal plaatsen we op centrale locaties in de gemeente ondergrondse containers speciaal voor incontinentiemateriaal, onderleggers en luiers. Zij kunnen een pasje hiervoor aanvragen en dan kosteloos dit materiaal hierin kwijt. Inwoners schamen zich wellicht hiervoor. Deze groep krijgt of 60 worpen per jaar gratis in geval van een ondergrondse restafvalcontainer (indien zij in hoogbouw wonen) dan wel mogen zij 10 keer per jaar hun restafval minicontainer kosteloos aanbieden. Daarna gaan zij pas betalen per worp of aanbieding van de minicontainer.

Sociale minima

Ons streven is elke inwoner bewust te laten worden van het scheiden van afval waarbij wij de service op grondstoffen verhogen en de service op restafval verlagen. Hierbij geldt bij invoering van de variabele heffing dat de vervuiler betaald. In gemeenten waar al gewerkt wordt met een variabele heffing is gebleken dat de minicontainer voor restafval hierbij nog slechts maximaal 8 tot 13 keer ter lediging wordt aangeboden. Bij hoogbouw geldt een aantal inworpen van 60.

Sociale minima hebben in de huidige situatie vrijstelling van betaling van de afvalstoffenheffing. In de nieuwe situatie blijft deze vrijstelling voor het vaste gedeelte gelden. Daarnaast willen wij voor deze doelgroep budgetneutraal werken waarbij wij het creëren van bewustwording niet uit het oog willen verliezen. In de praktijk betekent dit dat wij deze doelgroep aanbieden om 10 keer kosteloos hun minicontainer voor fijn restafval aan de weg kan zetten, dan wel 60 gratis worpen krijgt in een ondergrondse container (bij hoogbouw). Als in de toekomst blijkt dat het scheiden van grondstoffen meer en meer zorgt voor minder restafval, dan zal onderzocht worden in hoeverre het aantal gratis aanbiedingen/worpen gereduceerd kan worden zonder dat het voor deze doelgroep onnodige hoge kosten met zich mee zal brengen.

Ouderen

Wanneer restafval in ondergrondse containers aangeboden moet worden, kan het zijn dat ouderen (dan wel minder validen) dit met kleinere afvalzakjes doen. Zo kan het sjouwen van zakken beperkt blijven. Bij seniorenflats worden de inworptrommels van de containers aangepast met een andere inworptrommel (kleinere) en hier wordt een apart 'lager' tarief voor gerekend. Zo hoeven de ouderen niet meer met een zware zak te sjouwen. Indien ouderen een minicontainer hebben voor restafval kunnen zij op verzoek deze omruilen tegen een kleiner formaat. Voor dit formaat hoeven zij dan ook een lager tarief per aanbieding te betalen.

5.2 Ruimtegebrek

Veel inwoners vragen expliciet naar een extra minicontainer voor PMD (zie enquête en vele vragen die via de website van de gemeente binnen komen). Sommige inwoners willen dit echter niet, meestal vanwege ruimtegebrek in de tuin. Dit speelt vooral in de wijk waar de tuinen klein zijn. Hier gaat de gemeente maatwerk bieden. In de wijk waar geen plek is voor een derde minicontainer aan huis, worden ondergrondse containers voor restafval op centrale plekken in de buurt geplaatst. Inwoners krijgen hiervoor een toegangspasje en gaan per worp betalen. De minicontainers aan huis worden voor gft en PMD, zo blijft de service op grondstoffen hoog. Wil een inwoner na de proefperiode van vier maanden toch zijn PMD minicontainer terug geven, dan moet de inwoners zelf het PMD naar de ondergrondse containers verspreid in de gemeente, of de milieustraat brengen.

5.3 Zijbelading

Op dit moment zijn de huisvuilniswagens in Heiloo zogenaamde achterladers waarbij de medewerkers van de afvalinzameling de minicontainers aan de achterzijde van het voertuig in het beladingsmechanisme hangen. Hierbij is sprake van relatieve zware lichamelijke inspanning. De ARBO-wet (P-90 norm) schrijft voor hoe vaak een medewerker een minicontainer mag legen. Dit neemt af naarmate de leeftijd hoger wordt. Gezien de leeftijdsopbouw van het personeel moet de gemeente nu al structureel jonge inhuurkrachten inzetten om alle minicontainers op een dag te kunnen legen. Daarom wordt overgegaan op zijbelading aangezien een zijbelader grijpparmen heeft die de minicontainers oppakken en legen. Wel moeten voor het aanbieden van containers bij een zijbelader clusterplaatsen aangelegd worden: de minicontainers moeten naast elkaar worden neergezet zodat de grijpparm ze goed kan oppakken. Dit impliceert op sommige plaatsen aanpassingen in de openbare ruimte voor het aanleggen van deze plaatsen.

6. Flankerend beleid

6.1 Extra handhaving om dumping te voorkomen bij variabele heffing

Veel inwoners gaven in de enquête aan dat ze bang zijn dat bij een tarief op restafval het zwerfafval en het dumpen van afval in andermans container sterk toeneemt. In de praktijk blijkt dat dit erg meevalt. Om dumpingen waar nodig toch te verminderen is extra handhaving nodig. Hier hebben andere gemeentes positieve ervaring mee. Ook hebben we mede daarom niet gekozen voor een variabele heffing op basis van een verrekening op het aantal kilogram restafval. Inwoners moeten bij dat systeem betalen voor het aantal kilogram restafval dat zij aanbieden. Dit kan leiden tot ruzies tussen inwoners in de gemeente (als de ene inwoner een zak afval bij de andere inwoner in de minicontainer stopt). Bij ons voorstel is dat niet het geval want inwoners bieden dan pas veelal hun minicontainer aan als deze echt vol is. Daarnaast hebben zij al de keuze gemaakt óm de minicontainer aan te bieden.

Afvalcoaches

Enkele medewerkers van afvalinzameling worden opgeleid tot afvalcoaches en zo nodig worden er nog extra afvalcoaches ingezet. Daarnaast controleren de medewerkers van de afvalinzameling de inhoud van de minicontainers en blijkt dat er afval in zit wat er niet in hoort (bijvoorbeeld restafval bij gft of restafval bij PMD) dan geven zij de inwoners een rode kaart. De minicontainer wordt dan ook niet geleegd. Bij drie rode kaarten gaan afvalcoaches bij de desbetreffende inwoners langs om het gesprek aan te gaan en de mogelijkheden van afval scheiden te bespreken.

Buitengewoon Opsporingsambtenaar (BOA)

Naast afvalcoaches zijn ook boa's van belang voor het maken van een succes van een variabele heffing. Boa's hebben de bevoegdheid om boetes uit te delen. Zij kunnen inwoners een boete geven voor bijvoorbeeld het dumpen van afval en illegale bijplaatsingen.

6.2 Communicatieplan

De nieuwe inzameling vraagt grote veranderingen in het gedrag van de inwoners. Daarvoor is gedegen communicatie-inzet een voorwaarde. Zonder een goed communicatieplan wordt de invoering van een variabele heffing geen succes. Het meest efficiënt is het ontwikkelen van een campagne voor de 3 BUCH-gemeenten (zonder Bergen die een DVO¹¹ heeft met HVC).

Door te kiezen voor één campagnestijl met bijbehorend beeldmerk en uitingen is synergie en kostenefficiëntie te bereiken. Een eigen campagne in elke gemeente afzonderlijk voeren heeft dat voordeel niet. Een gezamenlijke campagnestijl biedt evengoed ruimte voor lokale invullingen.

Kernboodschap van het afvalbeleid

Afval is grondstof. We willen die maximaal benutten en dat kan het best door het afval thuis goed te scheiden. De landelijke overheid heeft gemeenten de opdracht gegeven om in 2025 nog maar 30 kilogram restafval per inwoner per jaar over te hebben. Al het andere is goed te verwerken in nieuwe producten.

Daarom werken we aan een ander systeem van afval inzamelen. We maken het systeem zo dat thuis afval scheiden makkelijker en goedkoper wordt. We halen grondstoffen als PMD en gft aan huis op. Voor restafval geldt minder service: op termijn werken we aan een variabel tarief: grondstoffen halen we zonder extra kosten op, voor restafval moet per keer betaald worden. Wie weinig restafval overhoudt, is goedkoper uit dan wie veel overhoudt.

Dit jaar voeren we al een aantal veranderingen in en we bereiden ons voor op het tariefsysteem dat in 2021 ingaat. We houden daarbij rekening met bijzondere omstandigheden: dan geldt maatwerk.

Strategie

We zetten in op kennis (wat gaat er gebeuren), draagvlak (neutrale tot positieve houding ten opzichte van nieuwe inzameling) en gedragsverandering (meer gaan afval scheiden).

De strategie is niet alleen gericht op informatieoverdracht. Een campagne die alleen gericht is op informatieoverdracht gaat niet bereiken dat mensen hun gedrag veranderen. Mensen maken namelijk het grootste deel van hun beslissingen op de automatische piloot. Om inwoners tot ander gedrag aan te zetten is het nodig om instrumenten te ontwikkelen die gericht zijn op:

- het veranderen van **sociale normen**; zoals laten zien dat de meerderheid het al doet;
- die **motiveren** tot ander gedrag; zoals een beloning;
- **weerstand reduceren**; belangrijke strategieën hierbij: erkennen, keuzes bieden, eenvoudig maken;
- **capaciteit en kennis**: heeft de doelgroep de juiste informatie om het gewenste gedrag te vertonen?;
- **gelegenheid**: zijn er barrières, zoals gebrek aan ruimte om te scheiden?;
- veranderen van **gewoontes**: door iets aan de situatie te veranderen moet men de situatie opnieuw beoordelen. Bijvoorbeeld de container 180 graden draaien.

¹¹ DVO is de dienstverleningsovereenkomst die de gemeente Bergen heeft met HVC wat inhoudt dat HVC de afvalinzameling verzorgt in de gemeente Bergen tegen een tarief.

Algemene campagne en maatwerk per buurt

Bij de overgang naar een nieuwe manier van afvalinzameling, spelen al deze bovengenoemde componenten een rol. Het gaat dus niet alleen om goede communicatie. Voor de campagne moet in kaart gebracht worden wat er speelt. Dit zal verschillen per doelgroep. Waar veel ouderen wonen, spelen andere gedragscomponenten een rol, dan in een wijk met veel gezinnen of een wijk met veel allochtonen. Naast de algemene campagne worden specifieke elementen ontwikkeld die passen bij een bepaalde wijk of buurt om gedragsverandering te bereiken.

Campagne in drie fases

De campagne gaat uit van drie fases in de communicatie, zie het kader voor een voorbeeld voor de uitrol van PMD:

1. **Informereren en weerstand reduceren:** voordat de nieuwe maatregel wordt toegepast
2. **Activeren gewenst gedrag:** tijdens het uitvoeren van de maatregel
3. **Feedback op gedrag:** na het uitvoeren van de maatregel, periodiek terugkoppelen resultaten

Voorbeeld drie fasen uitrol PMD mincontainer

Fase 1: informeren en weerstand reduceren 4 tot 6 weken voor de uitrol PMD containers

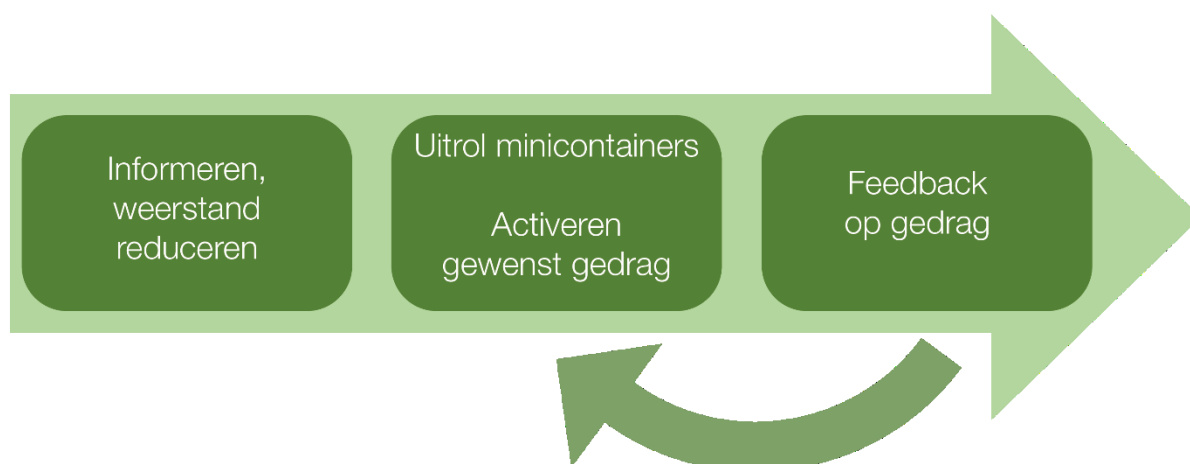
- Introductie slogan en beeldmerk zodat dit eenvoudig te herkennen wordt door inwoners. Dit komt de gehele campagne terug.
- Visueel aantrekkelijk ogende flyer, folder of brief verspreiden.
- Activeer de associatie dat PMD een grondstof is.
- Zorg dat de boodschap aankomt zonder te lezen:
 - Wat is de verhouding PMD in restafval?
 - Wat kan er van PMD gemaakt worden?
 - Vanaf wanneer gaat de gemeente beginnen?
- Laat inwoners alvast ervaring opdoen en beloon ze hiervoor. Inwoners kunnen bijvoorbeeld op een bepaalde dag alvast hun PMD inleveren op een centrale zichtbare locatie. Een 3D-printer maakt een kadootje, zoals een sleutelhanger van de gemeente. Anderen zien dat PMD inzamelen beloond wordt: dit werkt norm-activerend.

Fase 2: Activeren gewenst gedrag: uitdelen minicontainer en actieflyer

- Voorzie inwoners van alle informatie die ze nodig hebben d.m.v. een sticker op de minicontainer
- Wanneer/hoe vaak wordt de minicontainer geleegd?
- Op de sticker is ook ruimte voor de naam van de familie zodat dit persoonlijk wordt (eigenaarschap draagt bij aan gewenst gedrag)
- De boodschap wordt via de lokale krant, social media en gemeente website verspreid
- Herhaal de boodschap vaak: dit is belangrijk voor bestendigen van gedrag

Fase 3: Feedback (3 tot 6 maanden na aanvang en periodiek herhalen)

- Mensenlijk gedrag wordt enorm gestuurd door feedback.
- Terugkoppelen hoe een wijk/buurt het doet stimuleert gewenst gedrag en verspreid de gewenste norm.
- De boodschap moet gericht zijn op het gedrag bijv een informatiebord in de wijk met: *inwoners van de wijk.. hebben samen al ... kg PMD gescheiden.*

6.3 Educatie

Educatie op scholen

Om de transitie 'Van Afval naar Grondstof' serieus te nemen is het belangrijk het onderwijs hierbij te betrekken. Vanuit educatieve en opvoedkundige doelstelling is het nodig leerlingen bewust te maken van de waarde van grondstoffen. De gemeente wil bij scholen bewustwording creëren om op een juiste manier grondstoffen te scheiden en hier een ondersteunde rol in spelen. Zo leren kinderen op de basisschool al dat afval scheiden normaal is en kunnen zij hun ervaring mee naar huis nemen zodat er thuis ook goed gescheiden wordt. Dit sluit ook aan bij de doelstelling van de Rijksoverheid, het terugdringen van restafval in de dienstensector (waaronder de scholen vallen). In het Rijksoverheidsprogramma "VANG Buitenschuis" (onderdeel van het Rijks brede programma Nederland Circulair 2050) wordt onderzoek gedaan naar opschalingsmogelijkheden voor gescheiden inzamelen en afvalpreventie op scholen.

Huidige situatie afval op scholen

Uit landelijke sorteeraanlyse blijkt dat het afval van scholen veel PMD bevat. Scholen hebben het inzamelen van afval uitbesteed aan een commerciële afvalinzamelaar. Het contract met de afvalinzamelaar bestaat bij de meeste scholen uit het inzamelen van restafval en oud papier en karton. Wanneer de afvalinzamelaar een aanbieding doet om gescheiden in te zamelen, resulteert dit vaak in de toename van de afvalinzamelkosten.

Gewenste situatie op scholen is de Afvalvrije school

Door de bestaande inzamelcontracten worden scholen niet gestimuleerd gescheiden in te zamelen. De gemeente wil de scholen de mogelijkheid bieden dit wel te doen. Om dit te stimuleren biedt de gemeente een les/stimuleringspakket aan voor "Afvalvrije scholen BUCH". Dit lespakket zal ook een positief effect hebben op het scheiden van huishoudelijk afval. Hierdoor wordt het scheiden van afval steeds zichtbaarder en gezien als sociaal wenselijk.

Motivatie afval scheiden op scholen

Voor het slagen van de gescheiden inzameling op scholen is ook draagvlak nodig van de scholenbesturen en schooldirecties. Hierover gaan we in overleg met de Stichtingen, schoolbesturen en directeuren met als motto "Samen halen we er uit wat er in zit". Onderwerpen voor het overleg zijn onder andere het belang van het afval scheiden en de ambities van de scholen voor een bijdrage aan de circulaire economie. De gemeente kan de scholen educatief en praktisch faciliteren.

Wat gaat de gemeente scholen voor primair onderwijs bieden?

- Inventarisatie afvalsituatie per school.
- Faciliteren van inzamelmiddelen voor het gescheiden inzamelen.
- Educatie / startpakket "Gescheiden inzamelen op basisscholen".
- Ophalen van gescheiden PMD; Het inzamelen is conform de inzamelmethode van het Huis-aan-Huis inzamelen van PMD. De eerste twee jaar worden er geen kosten in rekening gebracht, na evaluatie wordt de inzamelmethode en tarieven vastgesteld.

Educatie in fase met het beleid

Het educatieprogramma voor afvalvrije scholen en zwerfafval gaat zoveel mogelijk gelijklopen met de communicatiecampagne en fasering van het grondstoffenbeleid. De nadruk binnen het educatieprogramma wordt afgestemd op welke maatregelen worden uitgerold en waar de communicatiecampagne zich op richt. Dit wordt jaarlijks bepaald. Op die manier versterken beide onderdelen elkaar. Zo wordt het komende jaar veel aandacht besteed aan PMD inzamelen en meer service op grondstoffen. Met de communicatiecampagne proberen we hier zoveel mogelijk huishoudens over te bereiken en hen aan te zetten tot ander gedrag. Als kinderen uit deze huishoudens op school vervolgens met dezelfde boodschap en gedragsverandering bezig zijn, versterken beide activiteiten elkaar. Herhaling van de boodschap, laten zien dat meer mensen dit doen (norm bevestigend) en het verspreiden van kennis, zijn namelijk essentieel om mensen van gedrag te laten veranderen.

7. Financiën

De totale investering die nodig is om de in dit grondstoffenplan voorgestelde maatregelen uit te voeren is €1.702.000,- (afgerond op duizendtallen). De kapitaallasten (rente en afschrijving) van deze investering bedragen € 141.231,- per jaar. Daartegenover staan lagere jaarlijkse kosten als gevolg van betere afvalscheiding en minder restafval: € 119.898 per jaar. Het saldo van de kapitaallasten en de overige jaarlijkse kosten (inzameling, verwerking overig) betekent een jaarlijkse last van circa € 21.332,- per jaar vanaf 2021. **De conclusie is dat het gehele pakket maatregelen een stijging van € 2,03 per woonhuisaansluiting tot gevolg heeft.**

Daarbij dient opgemerkt te worden dat de afvalstoffenheffing voor 20% uit een variabel gedeelte komt te bestaan. Inwoners kunnen door goed afval scheiden besparen op het variabele deel van de heffing. Het verwachte scheidingspercentage is 78%. Dit brengt het restafval terug van 214 kilogram naar 103 kilogram per inwoner. En hiermee gaan we de tussendoelstelling halen van 2023. In het onderstaande overzicht treft u de samenvatting aan.

Samenvatting maatregel Variabele heffing	Meerkosten t.o.v. huidige situatie	Effect op de afvalstoffenheffing
Investering	€ 1.702.000	
Kosten excl. btw	€/jaar	€/jaar/huishouden
Kapitaallasten (rente en afschrijving op investering)	141.231	13,41
Jaarlijkse kosten, inzameling/verwerking/overige	-119.898	-11,39
Totaal kosten/opbrengst voor maatregel variabele heffing	12.332	2,03
Milieurendement	ton/jaar	kg/inw/jaar
Verwachte afname restafval	-1.872	-111
Verwacht totaal scheidingspercentage	78%	103 kg/inw restafval resteert

In de bijlage vindt u een gedetailleerde berekening van het bovenstaande overzicht.

Meerjarige kostenontwikkeling grondstoffenplan

Hieronder ziet u de meerjarige kostenontwikkeling van het grondstoffenplan:

Effect grondstoffenplan	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Totaal							
Eenmalige kosten	83.000	171.900	141.231	138.993	136.756	134.519	131.777
Structurele kosten		-87.674	-119.898	-119.898	-119.898	-119.898	-119.898
Totaal	83.000	84.226	21.332	19.095	16.858	14.620	11.879

In de jaren 2019 en 2020 zijn de kosten incidenteel hoger. Dit komt door onder andere de aanschaf van keukenemmertjes voor gft (hoogbouw), aanschaf bladkorven en communicatie voor de invoering van de nieuwe inzamelwijze.

Kostentoerekening heffing

Voor de berekening van de afvalstoffenheffing is het van belang om te bepalen welke kosten aan het afval worden toegerekend. Hieronder is weergegeven welke kosten aan het afval worden toegerekend.

	Huidig/nieuw	Omschrijving	2019	2020	2021	2022	2023
1	Huidig	Exploitatie inclusief BTW	1.653.000	1.761.000	1.765.000	1.765.000	1.767.000
		Personeelskosten inclusief overhead					
	Huidig	Lonen, salarissen en soc lasten ambt personeel	1.174.000	1.163.000	1.183.000	1.202.000	1.210.000
	Huidig	Doorbelasten 10% kosten straatreiniging	91.000	91.000	91.000	91.000	91.000
Huidige begroting doorbelast aan afvalkosten			2.918.000	3.015.000	3.039.000	3.058.000	3.068.000
2	Huidig	Opbrengsten afvalstromen opk/pmd	371.000	371.000	371.000	371.000	371.000
	Huidig	Kwijtscheldingen	-53.000	-53.000	-53.000	-53.000	-53.000
Saldo 1 en 2			2.600.000	2.697.000	2.721.000	2.740.000	2.750.000
3	Nieuw	Nieuw effect grondstoffenplan	83.000	84.000	21.000	19.000	17.000
4	Nieuw	Autonome kosten	108.000	108.000	108.000	108.000	108.000
Saldo 1 t/m 4			2.791.000	2.889.000	2.850.000	2.867.000	2.875.000

Uit het saldo 1 t/m 4 is aangegeven welke kosten gedekt moeten worden uit de afvalstoffenheffing. De bedragen uit de kolom van nummer 1 en 2 zijn reeds opgenomen in de begroting. Nummer 3 is het effect uit het grondstoffenplan. Nummer 4 zijn de autonome kosten die nog niet waren opgenomen in de begroting 2019. Deze kosten zijn jaarlijks circa € 108.000,-. Dit komt met name door de toegenomen hoeveelheden en de kostenstijging voor de opslag, verwerking en sortering van PMD, van € 275 naar € 350 per ton waar geen rekening mee is gehouden in de begroting van Heiloo. Daarnaast zijn er minder opbrengsten PMD door hogere kwaliteitseisen.

Tariefsontwikkeling

In onderstaande tabel ziet u de kostendeckering na het opnemen van alle kosten die op dit moment bekend zijn inclusief het effect van het grondstoffenplan.

Kostendekking en verloop voorziening

			2019	2020	2021	2022	2023
Kosten (saldo 1t/m4)	Huidig	Totaal te dekken uit de afvalstoffenheffing	2.791.000	2.889.000	2.850.000	2.867.000	2.875.000
Opbrengsten	Huidig	Afvalstoffenheffing in de begroting	2.596.000	2.693.000	2.725.000	2.735.000	2.735.000
Dekkingspercentage tov doorbelaste kosten	Huidig		93%	93%	96%	95%	95%
Verschil			-195.000	-196.000	-125.000	-132.000	-140.000
Stand voorziening per 1-1 (bij ongewijzigd beleid)	Huidig		0	-195.000	-386.000	-511.000	-643.000
Verschil kosten en opbrengsten (jaarlijks tekort)	Huidig		-195.000	-196.000	-125.000	-132.000	-140.000
Stand voorziening per 31-12			-195.000	-391.000	-516.000	-648.000	-788.000

Door de autonome kostenstijging, de extra kosten in 2019 en 2020 als gevolg van het grondstoffenplan en de stand van de voorzieningen in Heiloo, is het noodzakelijk het tarief in 2020 extra te verhogen en kostendekkend te maken. Omdat een voorziening niet negatief mag staan wordt voor het tekort van 2019 voorgesteld dit aan te vullen vanuit de algemene reserve. Verhogingen van het tarief worden bij de begroting 2020 voorgesteld en vastgesteld.

In de bovenstaande overzichten gaan we uit van de kosten zoals we die op dit moment voorzien. Bij de begroting van 2020 kunnen de kosten anders zijn dat we op dit moment verwachten.

Tariefontwikkeling oude methodiek

Hieronder is de tariefontwikkeling op basis van de oude methodiek weergegeven. Bij de begroting voor 2020 wordt voorgesteld om het tarief te verhogen. In onderstaande overzichten ziet u de gevolgen als we uitgaan van een verhoging van 10% in plaats van de bij de begroting opgenomen 3% bij eenpersoonshuishoudens en meerpersoonshuishoudens. De tarieven vanaf 2021 zijn indicatief omdat de variabele afvalstoffenheffing wordt voorgesteld.

Tariefontwikkeling zonder variabele heffing	2019	2020	2021	2022	2023	
Meerpersoons	289	318	321	323	323	Verhoging tarief in 2020 met 10% als gevolg van autonome kostenstijging
Eenpersoons	168	185	188	189	189	

Tariefontwikkeling variabele heffing

Tariefontwikkeling variabele heffing	2019	2020	2021	2022	2023	
Meerpersoons	289	318	Variabele heffing	Variabele heffing	Variabele heffing	Verhoging tarief in 2020 met 10% ipv 3%
Eenpersoons	168	185	Variabele heffing	Variabele heffing	Variabele heffing	

De afvalstoffenheffing bestaat voor een huishouden na de start van de variabele heffing in 2021 voor 20% uit een variabel deel en 80% uit een vast deel. Inwoners kunnen het variabele deel beïnvloeden door goed afval te scheiden en minder vaak restafval aan te bieden. Inwoners gaan namelijk een bedrag betalen per keer dat zij hun restafval aanbieden met een minicontainer dan wel in een ondergrondse container werpen. Deze tarieven worden vastgesteld in de begroting in september 2020 maar komen ongeveer op:

Verlaging vast tarief	20%
240 liter	€ 6,00
180 liter	€ 4,50
60 liter	€ 1,20
30 liter	€ 0,60

Let wel, deze tarieven zijn nog niet definitief en slechts een richtlijn. Indien er bijvoorbeeld wederom een verhoging van de belasting op het verbranden van restafval komt, kunnen deze bedragen hoger worden. Verder willen we voorstellen dat het tarief voor de hoogbouw lager is per liter restafval dan de laagbouw aangezien zij minder goede afvalscheidingsvoorzieningen hebben aan huis dan de laagbouw. Zo krijgen inwoners van de laagbouw een derde minicontainer voor PMD aan huis. Voor de hoogbouw is deze voorziening er niet. Zij moeten PMD inzamelen met zakken en dit wordt als minder service gezien.

Disclaimer

Voor alle maatregelen in dit plan geldt dat de kosten voor de baten uitgaan. De baten treden pas op als de bewoner zijn aanbodgedrag van restafval heeft aangepast. De effecten van de maatregelen zijn nooit 100% nauwkeurig te ramen. In dit grondstoffenplan is gerekend met gedragseffecten ontleend aan gemeenten die al ervaringen hebben met deze maatregelen. In dat licht mag de hier geschetste kostenberekening als realistisch worden beschouwd.

8. Doorkijk naar de toekomst: Circulaire Economie

8.1 Op weg naar een circulaire economie

De overheid is er duidelijk over: in 2050 is onze economie 100% circulair¹². Als tussendoel is gesteld om in 2030 50% circulair te zijn. Wat betekent dit voor onze gemeente? Hoe kan een circulaire economie zorgen dat ook je gemeente een fijne plek blijft om te wonen en werken? Een circulaire economie creëert banen, reduceert de uitstoot van CO-2, behoudt materialen voor de lokale economie en levert (economische) waarde op. Een circulaire economie is een onmisbaar onderdeel bij het behalen van energiedoelstellingen. Het is een thema dat je met meerdere partijen lokaal moet oppakken en de gemeente is bij uitstek een geschikte partij om daarin een faciliterende rol te spelen.

Om Heiloo op tijd voor te bereiden op een circulaire economie moet de gemeente nu beginnen de kansen in kaart te brengen. Kansen voor lokale werkgelegenheid, energiedoelstellingen en hoe lokale grondstoffen zoveel mogelijk in de gemeente benut kunnen worden. Immers over een aantal decennia zijn verschillende belangrijke grondstoffen waarop onze (lokale) economie draait uitgeput. De gemeente gaat aansluiten bij bestaande netwerken om kennis en ervaring te delen. Ook wordt gekeken welke grondstoffen belangrijk zijn voor de gemeente of welke lokaal beschikbaar komen en welke ondernemers en partijen binnen de gemeente aan de slag willen of al zijn met circulaire activiteiten. Een eerste stap is het opzetten van een circulair centrum.

8.2 Circulair Centrum

Binnen het net verschenen Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2019-2023 is een van de icoonprojecten het Circulaire Ambachtscentrum. Het doel is om in 2030 in Nederland een landelijk dekkend netwerk van circulaire ambachtscentra te hebben. Denk aan locaties waar combinaties van milieustraten, kringloop- en weggeefwinkels en ambachtslocaties geconcentreerd zijn. Bij deze ambachtslocaties is men bedreven in levensduurverlenging van producten door onder meer reparatie, het opknappen en uit oude producten nieuwe producten maken¹³. Binnen de Werkorganisatie BUCH is al eerder gekeken naar best-practices op dit gebied. We stellen voor de haalbaarheid van een dergelijk circulair centrum in BUCH-verband te onderzoeken.

Het Circulair Centrum wordt gezien als veelbelovende stap richting het verlagen van het grof restafval. Het is een plek waar faciliteiten voor hergebruik en demontage samen komen op een centrale plek in de BUCH. Het kan bestaan uit: een demontagehal, een bouwkringloop, een repaircafé en een gereedschapsbibliotheek. We kunnen hierbij mogelijk aansluiten bij het programma van

¹² Rapport Nederland Circulair in 2050

¹³ Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2019-2023

Rijkswaterstaat voor Circulaire Ambachtscentra en bij snelle besluitvorming gaan behoren tot de koplopers op dit gebied. Verschillende gemeenten hebben inmiddels succesvolle pilots gedraaid met een bouwkringloop (Amersfoort,¹⁴ Rotterdam), demontagehal (Oss), gereedschapsbibliotheek¹⁵ en repaircafé (al aanwezig in de gemeente)¹⁶.

In een *demontage hal* worden door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt goederen gedemonteerd en dan wel verwerkt tot verkoopbare goederen (denk aan houten planken) of verder gescheiden in fracties die waarde hebben, zoals metalen, plastics en papier. In een *bouwkringloop* worden nog bruikbare bouwmaterialen van de milieustraat en lokale aannemers en de goederen uit de demontage hal verkocht. Bij een *gereedschapsbibliotheek* neemt men een abonnement op gereedschap, zodat inwoners dit niet zelf hoeven aan te schaffen. Een *repair café* is een plek waar defecte spullen gerepareerd kunnen worden door vrijwilligers. Dit draagt bij aan een langere levensduur van producten.

¹⁴ Klus de bouwkringloop

¹⁵ In Amerika al sinds de jaren 70 bekend. In Nederland bijvoorbeeld sinds 2015 De Deelkelder in Utrecht

¹⁶ Maandelijks organiseert Trefpunt Heiloo een repaircafé.

9. Planning

Maatregel	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
<i>Service op grondstoffen verhogen</i>							
Uitrollen minicontainer PMD	x	x					
Milieuparkjes op orde		x					
Maatwerk		x	x	x	x	x	x
Milieustraat	x	x					
<i>Variabele heffing</i>			x	x	x	x	x
<i>Communicatiecampagne</i>							
Campagne PMD minicontainer	x	x					
Campagne variabele heffing	x	x	x	x			
<i>Educatie op scholen</i>	x	x	x	x	x	x	x
<i>Op weg naar een circulaire economie</i>							
Haalbaarheid Circulair Centrum	x	x					
<i>Evaluatie beleid</i>					x		

Bijlage 1. Milieustraat

Milieustraat Heiloo

Een belangrijke faciliteit om grof restafval te scheiden is de milieustraat Rosendaal in Heiloo. Inwoners kunnen hier terecht voor verschillende grondstofstromen, waaronder hout, tuinafval en ijzer. De milieustraat van Heiloo is verouderd. Binnen de BUCH is een analyse uitgevoerd naar de milieustraat (dit rapport is in te zien). Hieruit blijkt dat de huidige milieustraat om een aantal redenen niet kan bijdragen aan de doelstellingen van dit grondstoffenplan:

1. De locatie is te klein om meer grondstoffen te gaan scheiden.
2. Er is niet overal een verhoogd bordes, waardoor het lastig is grondstoffen of afval in de (hoge) container te gooien.
3. De milieustraat is te klein voor de verwachte groei van het aantal bezoekers.
4. Op de milieustraat is geen ruimte voor een kringloopbrengpunt.
5. De milieustraat voldoet niet aan alle wettelijke verplichtingen.
6. Het is niet veilig omdat vrachtverkeer van de werf en de milieustraat met bezoekersverkeer kruizen, ook is het toezicht op de KCA moeilijk.
7. Bij een toename van het aantal bezoekers kan file op de openbare weg ontstaan.

In een aparte nota over de milieustraat worden de scenario's voorgelegd om de milieustraat te vernieuwen en aan te laten sluiten bij het beleid om te komen tot 5 kilogram grof restafval per inwoner per jaar.

Op korte termijn worden wel een aantal kleine aanpassingen op de huidige milieustraat voorgesteld om bij te dragen aan de duurzaamheidsambitie op het gebied van grondstoffen.

Beleid milieustraat sluit aan bij grondstoffenbeleid

- Het ophalen van grof restafval aan huis is nu gratis in Heiloo. Dit afval wordt ongescheiden verbrand. Dat past niet meer in het nieuwe grondstoffenbeleid. Ook moet de vuilniswagen nu soms voor kleine of heel weinig goederen naar een adres toe rijden. Vandaar dat wordt voorgesteld om inwoners een bedrag van €14 per keer te laten betalen voor het ophalen van restafval. In de gemeente Castricum heeft dit geleid tot 60% minder ophaalverzoeken. De milieustraat zal hierdoor meer bezoekers krijgen.
- Het brengen van alle grondstoffen en afvalstromen naar de milieustraat blijft gratis. Met deze maatregel willen we inwoners stimuleren om zoveel mogelijk grondstoffen te komen brengen naar de milieustraat en de doorstroom op drukke momenten te bevorderen. Aan bouw- en sloopafval komt een limiet te zitten.

Aanpassing openingstijden

De openingstijden op zaterdag worden aangepast van 9:00 uur tot 17:00 uur. Uit het onderzoek blijkt dat zaterdag de drukst bezochte dag is op de milieustraat. In overleg met het personeel wordt gekeken welke (minst bezochte) dag de milieustraat door de week dicht gaat, zodat deze maatregel budgetneutraal is.

Permanent toezicht op de grofvuil container

Een medewerker houdt permanent toezicht op de grofvuilbak om te voorkomen dat er onnodig grondstoffen verloren gaan.

Kleine optimalisaties

De huidige milieustraat wordt geoptimaliseerd door duidelijkere bebording en meer communicatie/voorlichting over/op de milieustraat.

